

مقاله پژوهشی

ارزیابی عوامل مؤثر در تغییر کاربری فضاهای باززندهسازی

فاطمه برغش^۱، مریم دستگیب پارسا^{۲*}، آتنا عبدالشیخی^۳، کیمیا السادات طبیبزاده^۴

۱ - گروه هنر و معماری، مؤسسه آموزش عالی آپادانا، شیراز، ایران.

Fatemeh.barghash@gmail.com

۲ - گروه هنر و معماری، مؤسسه آموزش عالی آپادانا، شیراز، ایران. (نویسنده مسئول)

M.dastgheibparsa@apadana.ac.ir

۳ - گروه هنر و معماری، مؤسسه آموزش عالی آپادانا، شیراز، ایران.

Atena.abdosheikhi@gmail.com

۴ - گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران.

Kimia.tabibzadeh@yahoo.com

تاریخ پذیرش: [۱۴۰۲/۱۰/۴]

تاریخ دریافت: [۱۴۰۲/۵/۲۶]

چکیده

امروزه بناهایی که دیگر قابلیت ماندگاری در نقش اولیه خود را ندارند به یکی از بحران‌های حائز اهمیت برای جوامع مختلف تبدیل شده است. یکی از راهکارهای حفاظت از بناهای بدون استفاده با هدف بهره‌برداری بهینه از منابع، توسعه پایدار، اقتصادی بودن و محافظت از میراث فرهنگی، تغییر کاربری و استفاده مجدد از آن‌ها با رویکرد باززندهسازی است. هدف از این پژوهش شناسایی عواملی است که از طریق آن‌ها با ایجاد نیرویی محرك در تغییر کاربری‌های فضایی بتوان به باززندهسازی فضاهای در آن دست یافت. روش تحقیق پژوهش حاضر با رویکرد کیفی و روش مقایسه‌ای - تطبیقی و بهمنظور دسترسی به ادبیات موضوع، مفاهیم پایه از روش کتابخانه‌ای و پیمایشی جمع‌آوری شده‌اند. در این پژوهش نحوه مداخله و تغییر کاربری فضاهای باززندهسازی جمع‌آوری شده است و در ادامه مؤلفه‌های استخراج شده در ۶ نمونه موردی در قالب جداول و نمودار مورد تحلیل قرار گرفته است. نتیجه پژوهش حاکی از آن است که توجه به کیفیت فضایی، اجزاء و عناصر و توجه به کاربری پیشین رابطه متقابلی با تغییر کاربری بنا با تأکید بر رویکرد باززندهسازی دارد و درنتیجه اثری ماندگار به دست می‌آوریم و با بررسی معیارها و زیرمعیارها در نمونه‌های موردي چنین استباط گردید که موزه آب در آبانبار وکیل، موزه نساجی شیراز و هاستل روپرو در تهران با معیارهای باززندهسازی تطابق بیشتری دارند.

واژگان کلیدی: تغییر کاربری، باززندهسازی، مرمت و احیاء.

۱- مقدمه

هر آثار معماری به وجود آمده، بر اساس زمان و مکانی که در آن ساخته شده‌اند، فنون معماری مورد استفاده و الگوهای معمول در آن زمان، همچنین توجه به کاربری و شکل زندگی، ارزش ویژه‌ای دارند (Brooker & Stone, 2010)؛ بنابراین به دلیل تغییر نیازهای جامعه، پیشرفت‌ها و تغییرات در هنجارهای اجتماعی و اقتصادی، عملکرد یک ساختمان ممکن است با گذشت زمان تحت تأثیر دگرگونی‌های بسیاری قرار بگیرد (Throsby, 1997). با گذشت زمان و عدم استفاده، ارزش‌های یک بنا چار تغییرات می‌شوند، درنتیجه اثر معماری با خطر نابودی و تخریب مواجه می‌شود و نیاز به حفاظت از آن برجسته می‌شود. یکی از اقداماتی که در بسیاری از مناطق جهان برای حفاظت از بنای‌های تاریخی صورت می‌گیرد، بازنده‌سازی و احیای دوباره بر پایه‌ی ارزش‌های فرهنگی موجود است (Brooker & Stone, 2010). یکی از روش‌هایی که می‌تواند به بخشیدن حیات دوباره به یک بنای مهم تاریخی کمک کند، تولید و خلق یک کالبد است که با رعایت اصول بازنده‌سازی و توجه به ارزش‌های مادی و معنوی بنا، رونق و زندگی جدیدی به بنا می‌دهد که با مداخله‌ی طراحی داخلی، ارتباطات بصری و عملکردی اثربخش‌تر نیز به کالبد افزوده می‌شود (فتاحی، ۱۳۹۸). هدف اصلی بازنده‌سازی ایجاد ارتباط خلاقانه بین گذشته، حال و آینده‌ی یک بنای تاریخی است. در این فرایند، با توجه به ارزش‌های معاصر و ارزش‌های پایدار گذشته، تلاش می‌شود که ارتباط خلاقانه‌ای بین این دو برقرار شود. بازنده‌سازی بخش‌های مختلف یک بنای گونه‌ای صورت می‌گیرد که هویت و اصالت کهن بنا حفظ شده و به آن کارکردی نوین و روحی تازه بخشیده می‌شود. این فرایند امکانی را فراهم می‌کند تا علاوه بر حفظ و ارتقای ظاهر خانه‌های تاریخی، با در نظر گرفتن نیازهای جامعه در زمان حاضر، پویایی و زندگی جدیدی به آن‌ها بخشیده شود. به عبارت دیگر، اقدامات صورت گرفته باید موقتی و گذرا باشند؛ بلکه با استفاده از اقدامات کارآمد و مناسب، باید به میراث مادی و فرهنگی باقی‌مانده از گذشته، به عنوان یک ثروت مادی و فرهنگی تبدیل شود (موحدی و کشانی همدانی، ۱۳۹۶).

هدف از این پژوهش شناسایی عوامل مؤثری است که از طریق آن‌ها، بتوان به بازنده‌سازی فضاهای شهری در آن دست‌یافت. همچنین این پژوهش به دنبال شناسایی رویکردی کارآمد است تا بتوان به یک بازنده‌سازی جامع در جهت تغییر کاربری فضا دست‌یافت. نمونه‌های موردنی در پژوهش پیش‌رو شامل، دفتر اداری ارغوان، موزه نساجی شیراز ملقب به تاروپود، موزه آب در آبانار وکیل، گالری عینک نیوتن، هاستل روبرو و خانه ۱۳۳۰ می‌باشند. از این‌رو پرسشی که در پژوهش حاضر مطرح می‌شود به شرح زیر است.

کدام یک از معیارهای مؤثر در تغییر کاربری با تأکید بر بازنده‌سازی فضاهای در پژوهش‌های موردنی مورد توجه طراحان قرار گرفته است؟

۲- مرور مبانی نظری و پیشینه

تغییر کاربری و استفاده مجدد تطبیقی از بنای‌ها قدمت قابل توجه و مشابه‌ای با ساختمان‌سازی دارد و در طی قرون با توجه به نیازها و ارزش‌های جامعه، رویکردهای مختلفی برای احیاء ساختمان‌های قدیمی به کار گرفته شده است. امروزه استفاده مجدد از بنای‌ها و بازنده‌سازی و احیاء یکی از بهترین گزینه‌های حفاظت از این ساختمان‌ها محسوب می‌شود و همچنین به عنوان یکی از بهترین روش‌های دستیابی به پایداری معرفی می‌شود (تونچی و فدائی‌نژاد بهرام‌جردی، ۱۳۹۹). در این پژوهش نتایج حاصل از بررسی پیشینه تحقیقات مربوط به تغییر کاربری و بازنده‌سازی به صورت چکیده در جدول شماره ۱ جمع‌آوری شده است.

جدول ۱. پیشینه تحقیقات مرتبط با تغییر کاربری و بازندهسازی

عنوان	پژوهشگر/پژوهشگران	روش تحقیق	نتایج
بازخوانی [بازطراحی]: اصول بازطراحی معماری داخلی	بروکر و استون (۱۳۹۹)	-	ساختمان‌ها تکامل می‌یابند و تغییر می‌کنند، اما احیای آن‌ها بر پیوستگی تأکید دارد. ساختمان می‌تواند یادگاری از عملکرد یا ارزش پیشین خود را حفظ کند. بهره بردن از این گذشته و توسعه‌ی آن، می‌تواند خالق ترکیبی از معنا و نتایج باشد. ویژگی‌های ذاتی مکان و محیط پیرامون آن، در کنار پیش‌بینی کاربری آینده، پیچیدگی چندلایه‌ای ایجاد می‌کند که تکرارش در ساختمانی جدید غیرممکن است.
باززندهسازی «منظر» بانیان، انصاری و تاریخی و توصیفی - فرهنگی» تخت سليمان الmasi فر (۱۳۸۹)	بنانگر دستیابی به روندی قانون‌مند و کمک در احیاء و بازندهسازی مناظر فرهنگی با تأکید بر هویت تاریخی و طبیعی سایت می‌باشد که به‌گونه‌ای یکپارچه در هم ادغام شده‌اند؛ زیرا که حفظ آن کمک در راستای بازنمایی گذشته برای نسل آینده بشری خواهد بود؛ بدین منظور شایسته احیاء و حفاظت است.	تحلیلی	
تأثیر تغییر کاربری بر عالی (۱۳۹۲) معماری داخلی (نمونه آلعلی) تغییر کاربری خانه طاهری بوشهر به موزه مردم‌شناسی)	شالی‌امینی، صداقت و تحلیلی - اسنادی است در قالب موزه، به حیات کالبدی خود ادامه دهد و این موزه باعث اعتلاء بافت اطراف و به یک نشانه و شاخص بدل شده است.		خانه طاهری، در یک تغییر کاربری سازگار توانسته
باززندهسازی تاریخی شهر فاس با اولویت حفظ منظر بومی آن	توصیفی - تحلیلی علاوی (۱۳۹۶)	بافت	یک پژوهه بازندهسازی موفق، پژوهه‌ای است که حفظ، تقویت و تداوم منظر بومی یک مجموعه را با نظر به همه ابعاد عینی و ذهنی آن دنبال می‌کند.
بازخوانش طراحی داخلی جهت تغییر کاربری ابینه	مقایسه‌ای - تطبیقی (۱۳۹۷)	بختیاری‌دوست	در انطباق تغییر کاربری سازگار و طراحی داخلی عواملی مانند محدود بودن مقیاس طراحی در بناهای ارزشمند به طراحی و دکوراسیون داخلی، طراحی فضاهای به صورت منعطف و عدم محدود کردن فضایی به عملکردی خاص، هماهنگی ولی متمایز بودن، طراحی در بناهای ارزشمند در جهت حفظ ارزش‌های بنا و از بین نبردن حس مکان و برگشت‌پذیر بودن جنس مصالح و نحوه اجرای آن‌ها مؤثر است.
راهبردی نظری برای خواجه‌پور و رئوفی ذی‌نفعان، بررسی سه روش حفاظت از یک اثر	با توجه به ارزش‌های گوناگون اثر، نیازهای پژوهش موردی (۱۳۹۷)		

معماری، قدرت هر یک در انتقال و حفظ ارزش‌ها و پاسخگویی به نیازهای ذی‌نفعان، روش سوم یعنی بازگرداندن دخمه زرتشتیان کرمان به زندگی معاصر با ارائه یک کاربری جدید و با توجه و تأکید بر اصالت و هویت اثر نتیجه‌گیری شده است.

بازنده‌سازی دخمه‌های زرتشتیان در ایران (نمونه موردي: دخمه زرتشتیان کرمان)

این عنوانین در مفاهیم اصلی مشترک بوده و ضمن مقایسه‌ی تطبیقی تأکید بر نقش حیات کارکردی بنا در حفاظت پایدار از آن، همگی بر ویژگی‌های مشترکی مانند لزوم سازگاری کاربری جدید با اعتبار فرهنگی، ارزش‌ها و اصالت بناهای تاریخی و لزوم پاسخگویی مناسب آن به نیازهای زندگی معاصر تأکید دارند.

تبیین مفهوم احیاء در طهماسبی و ناسخین تووصیه‌ی تحلیلی و بناهای تاریخی با مقایسه (۱۳۹۹) تطبیقی انواع مداخلات کارکردی

انتخاب رویکرد طراحی مناسب رابطه متقابلی با دافچاهی و دلشداد موضوع و پرسش از حفاظت، اصالت بخشی و جنبه‌های زیبایی‌شناختی بناهای سیاهکلی (۱۴۰۰) افراد متخصص و در تجدید کاربری سازگار در بنا دارد.

عوامل مؤثر در تغییر اجلالی دیز، صداقتی مطالعه ادبیات غیرمتخصص موزه موردمطالعه: حیات وحش هفت‌چنار و گالری موزه زمان شیراز

نتایج حاصل از پژوهش‌های انجام شده بیانگر تأکید بر ادامه حیات کالبدی یک بنا به واسطه تغییر کاربری سازگار، عوامل مؤثر در انطباق تغییر کاربری سازگار و طراحی داخلی، توجه به اصالت، روش‌های حفاظت از بنا، عوامل زیبایی‌شناختی، تقویت و تداوم منظر بومی در تجدید کاربری سازگار، احیاء و تغییر کاربری ساختمان‌ها و حفظ ارزش پیشین بنا و همچنین تأکید بر سازگاری کاربری جدید با اعتبار فرهنگی، هویت، ارزش‌ها و پاسخگویی مناسب به نیازهای زندگی معاصر می‌باشد.

بر اساس بررسی‌های انجام شده در پیشینه پژوهش در حیطه تغییر کاربری و بازنده‌سازی این نتیجه حاصل شده است که تحقیقات زیادی در این راستا انجام شده است اما تابه‌حال پژوهشی تحت عنوان ارزیابی عوامل مؤثر در تغییر کاربری فضاهای با رویکرد بازنده‌سازی در کشور صورت نگرفته است که بر همین اساس می‌توان بیان کرد پژوهش حاضر نوآورانه است.

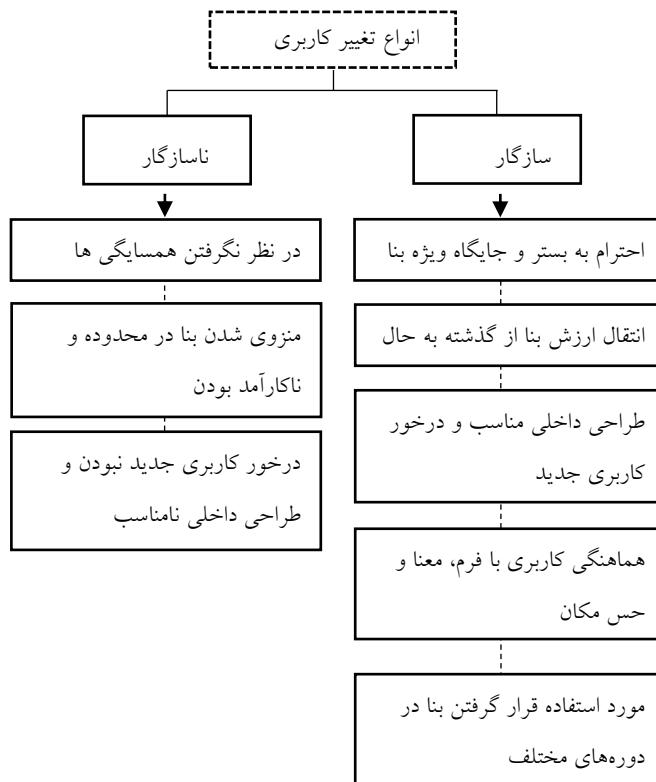
۱-۲ تغییر کاربری

هنگامی که ساختمان‌ها به دلیل قدمت یا بدون استفاده ماندن عملکردشان، قادر نباشند کارکرد اصلی خود را حفظ کنند، به‌منظور فراهم ساختن عملکردهای دیگر استفاده می‌شوند که این اقدام تغییر کاربری تطبیقی نامیده می‌شود (رضایی، البرزی و علیلو، ۱۳۹۹). امروزه اهمیت وجود کارکرد در یک بنا برای ادامه حیات آن نه تنها امری اثبات شده است، بلکه یکی از راههای اصلی حفاظت از این‌ها به شمار می‌رود که با در نظر گرفتن ظرفیت پذیرش بنا و نیز تناسب کاربری می‌تواند منجر به حفاظت پایدار گردد (Worthing & Bond, 2008). به‌طورکلی تغییر کاربری تطبیقی به‌صورت «هر اقدام ساختمانی و مداخله‌ای برای تغییر قابلیت، عملکرد یا کارآیی بنا به‌منظور انطباق‌دهی، استفاده مجدد یا ارتقاء آن تا بتواند با شرایط نیازهای جدید سازگار شود» تعریف شده است (Langston & Shen, 2007). تغییر کاربری به‌عنوان یک شیوه‌ی حفاظت موردنپذیرش قرار گرفته است و علاوه بر آن تعیین نوع کاربری و هماهنگی آن با ارزش‌های بنا نیز باید مورد توجه قرار گیرد (بختیاری‌دوست و کبیرصابر، ۱۳۹۷). تغییر کاربری فرایندی مهم است؛ به این علت که باید با معنای فرهنگی آن مکان سازگار باشد و کمترین میزان تأثیر را بر ارزش میراثی و فرهنگی بنا بگذارد (رضایی و همکاران،

(۱۳۹۹). در حالت کلی تغییر کاربری و استفاده مجدد از ساختمان‌های موجود، اگر در طراحی آن، استراتژی حفاظت گنجانده شود، می‌تواند مؤثرتر از جایگزین کردن آن‌ها در سازش با مقتضیات محیطی باشد (Bullen & Love, 2011). همچنین تغییر بناها برای کاربردهای تازه، همواره در طول تاریخ انجام می‌شده است و ساختمان‌هایی که قدمت آن‌ها به دوران رنسانس برمی‌گردد و دارای ساختاری امن بوده‌اند، به‌طوری سازگاری پیدا کرده‌اند تا نیازهای تغییریافته یا عمرکردهای جدید را بدون مشکلی برآورده سازند؛ برای مثال آثار تاریخی مربوط به دوران باستان کاربری‌های جدید پیدا کردن یا در انقلاب فرانسه ساختمان‌های مذهبی، پس از حراج و فروش، برای کاربردهای صنعتی یا نظامی انتقال یافته‌ند. کتابکوزینو استفاده‌ی مجدد منطبق را این‌گونه وصف می‌نماید: به‌دلیل اینکه ساختار ساختمان‌ها موجب تداوم کارکرد آن‌ها می‌شود، این ساختمان‌ها به‌طور مداوم برای کاربری‌های جدید انتقال می‌یابند. حقیقتی که باعث شده است نسل‌ها در پس هم حس تداوم و پایداری را در محدوده فیزیکی خودشان داشته باشند. انتقال ساختمان‌های تاریخی علاوه بر اینکه طرح‌هایی برای حفظ اهمیت میراث محسوب می‌شوند، در عین حال یک چالش واقعی به معماران و طراحان به پیدا کردن منابع نو و جدید است (Cantacuzino, 1975).

۲-۲ انواع تغییر کاربری

تغییر کاربری را می‌توان به دو دسته‌ی سازگار و ناسازگار تقسیم کرد. تغییر کاربری سازگار، به عملکردی جدید برای ساختمان یا محوطه‌ای اطلاق می‌شود که به صورت خالی و متوجه رها شده است. گاهی با گذشت زمان، یک ساختمان یا محوطه ارزش اقتصادی و کارکردی اش کاهش پیدا می‌کند و دیگر توانایی تأمین نیازهای مالکان و کاربران را نخواهد داشت (Häkkinen, 2007). یک تغییر کاربری سازگار علاوه بر احترام به جایگاه ویژه بنا و حرکت در همانگی کامل با آن باید بتواند از دیدگاه معماری و ارزش زمانی، ارزش‌های بنا را که شامل ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی است از گذشته به اکنون انتقال دهد. همچنین شایان ذکر است برای اینکه مخاطب امروزی بتواند با بنا ارتباط برقرار کند و بنا شکوه و ارزش گذشته‌ی خود را نمایان کند، طراحی داخلی آن باید مناسب و شایسته‌ی کاربری جدید باشد (حنچی و مهدوی‌نژاد، ۱۳۸۹). در صورتی که یک ساختمان توانایی حفظ کاربری اصلی خود را نداشته باشد، تنها راه حل جهت حفاظت از آن تغییر کاربری سازگار است. ذکر این نکته حائز اهمیت است که تغییر کاربری سازگار به معنای بازسازی نمی‌باشد و می‌توان آن را فرایندی تعریف نمود که به‌واسطه آن اقدامات تعمیر، تغییر و افزودن انجام می‌شود تا عناصر و ویژگی‌های ارزشمند آن که شامل ارزش‌های تاریخی، فرهنگی و معماری هستند مورد حفاظت قرار گیرند (صمداهی‌یزدی، انصاری و بمانیان، ۱۳۹۸). در سال‌های گذشته به جهت تداوم یک زندگی جدید به ساختمان‌های بالارزش تاریخی کاربری‌های جدیدی داده می‌شود و با استفاده مجدد از بنای‌های تاریخی به صورت یک کاربری جدید امکان بخشیدن حیات مجدد به آن‌ها امکان‌پذیر است (Misirlisoy & Gunce, 2016). لازم به ذکر است تغییر کاربری ناسازگار می‌تواند مشکلات زیادی را برای بستر خود داشته باشد و در ادامه معماری داخلی آن نیز با مشکلاتی مواجه شود. از جمله دلایلی که می‌تواند باعث یک تغییر کاربری نامناسب شود، در نظر نگرفتن همسایگی‌ها است و گاهی باعث منزوی شدن بنا و ناکارآمد بودن آن در محدوده می‌شود (شالی‌امینی و همکاران، ۱۳۹۲). در نمودار شماره یک به بررسی انواع تغییر کاربری به تفکیک سازگار و ناسازگار پرداخته شده است.

نمودار ۱. انواع تغییر کاربری و ویژگی‌های آن (نگارندگان، برگرفته از حنچی و مهدوی‌نژاد، ۱۳۸۹؛ شالی‌امینی و همکاران، ۱۳۹۲)

۲-۳ مفهوم بازنده‌سازی و معیارهای آن

بازنده‌سازی، نوعی مرمت است که قصد دارد فرسودگی عملکردی را از بین ببرد. شایان ذکر است که این کار با حداقل میزان مداخله در کالبد اثر یا تأکید بر تغییر کاربری انجام می‌پذیرد (عالی و زبان‌آور، ۱۳۹۵) و همچنین، عملکردی نو برای ساختمان تعریف می‌کند که باعث می‌شود یک بنای فرسوده در شکل جدید به حیات خود ادامه دهد. در بازنده‌سازی، حفظ ارزش بنا دارای اهمیت است (حنچی، ۱۳۹۶). درواقع این عمل، فرایندی است که پس از انجام عملیات مرمت، ماندگاری بنا را در طول زمان ضمانت می‌کند؛ و طی این فرایند کاربردی نوین و روح تازه‌ای در کالبد بنا آن دمیده می‌شود (پدرام، ناسخیان، فرشته‌نژاد و اکبری، ۱۳۹۵) اما بازسازی در لغت به معنی دوباره ساختن آنچه از بین رفته یا خراب شده است یا مطلوب و مناسب نیست، است (معین، ۱۳۶۳). در جدول یک دیدگاه نظریه‌پردازان در سیر تکاملی بازنده‌سازی، به ترتیب اولویت سال آمده است.

جدول ۱. دیدگاه‌های برخی از نظریه‌پردازان در سیر تکاملی بازنده‌سازی (منبع: نگارندگان، برگرفته از گلشن، ۱۳۹۴؛ عالی و همکاران، ۱۳۹۵؛ عزیزی، ۱۳۷۹)

نظریه‌پرداز	سال	دیدگاه
لودوک	۱۸۷۹-۱۸۱۴	- رعایت «وحدت سبک» در ساختمان برای ایجاد روح در آثار هنری
		- بناهای تاریخی باید از بناهای اطراف رها شوند جهت پی بردن به اهمیت بیشتر آنها
		- اعتقاد به حفظ تک بناهای با ارزش به شیوه‌ای موزه‌ای همراه با لزوم تخریب، بازسازی و زیباسازی

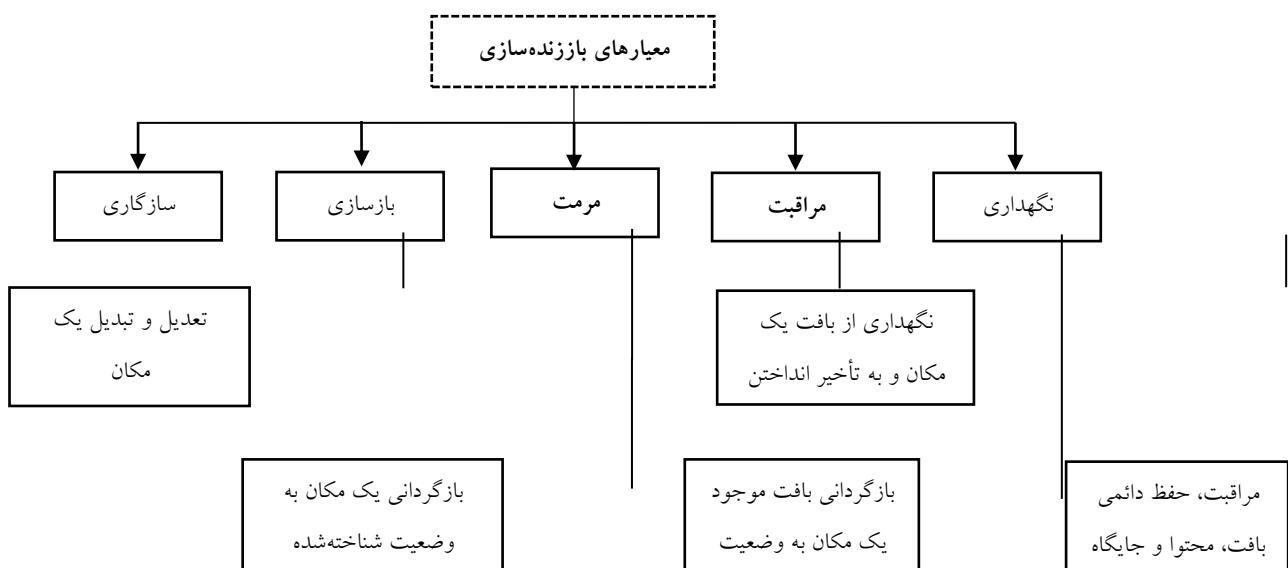
نظریه‌پرداز	سال	دیدگاه
جان راسکین	۱۸۱۹-۱۹۰۰	- پایه‌گذار دو نظریه عمده منظم‌سازی و نظم اندام‌وار در امر مرمت
		- توجه به سندیت بنا و سرنوشت آن و در عین حال سرسپردگی و تسليم در برابر طبیعت فرساینده آن
		- مرمت محتاطانه تاریخی با دیدی کاملاً فرهنگ گرا
کامیلو بویی تو	۱۸۳۶-۱۹۱۴	- حیات بخشیدن، روح دوباره دادن و بازگرداندن فعالیت به بنای تاریخی
کامیلو سیته	۱۹۰۳-۱۸۴۳	- با اعتقاد به مرمت تاریخی، مخالف حذف عناصر محیطی و بافت
لوکا بلترامی	۱۸۴۵-۱۹۳۳	- بازسازی اصیل بنا به تشکل اولیه‌اش
جووانونی	۱۸۷۳-۱۹۴۷	- در کنار معماری باستانی، ساخت ساختمان و یا تکمیل قسمتی از یک ساختمان که ویران و نابود شده، متنهای باید سبک آن بنای باستانی را اخذ کرده و خلاصه کردن آن به صورت هرچه ساده‌تر
		- بنا باید از تزئینات عادی باشد و شماتیک و خلاصه بودن تمام اجزاء
چزار براندی	۱۹۰۶-۱۹۸۸	- لحظه دوباره شناسایی شدن کار هنری در کالبد فیزیکی آن و همچنین در دو قطب زیبایی‌شناسی و تاریخی و تحويل آن به آیندگان
کوین لینچ	۱۹۱۸-۱۹۸۴	- توجه به گفت‌وگو و ارتباط میان مردم و فضای شهری در فرایند مرمت و باززنده‌سازی.
		- مرمت امری است آئینی و دائمی.
		- تنها راه ایجاد تداوم و پیوستگی بین گذشته و آینده از طریق مرمت آئینی و تداومی.
آaldo روسی	۱۹۳۱-۱۹۹۷	- نقش تعیین‌کننده بناهای تاریخی به‌جامانده در بافت‌های کهن در خلق هویت و اصالت در بافت‌ها.
		- امر مرمت و باززنده‌سازی فرایندی زمان‌بر
		- بیان اطلاعات ارزنده‌ای در مورد افکار، فرهنگ و ... از نسل‌های گذشته در مجموعه بناهای تاریخی باقی‌مانده از دوران گذشته.
تری فارل	۱۹۳۸	- اهمیت قائل شدن به مشارکت و همکاری مردم به دلیل مردم‌گرایی در فرایند مرمت و باززنده‌سازی.
		- دست‌یابی به اصولی کمک‌کننده در زمان حال از طریق بررسی و تحقیق در بناها و مجموعه‌های تاریخی.
		- بناها و مجموعه‌های تاریخی به‌منزله مجموعه‌ای با ارزش از خاطرات و باورهای هر جامعه می‌باشند.

نظریه پرداز	سال	دیدگاه
-------------	-----	--------

دونگ	۱۹۹۸	- تأکید بر بازنده‌سازی بناها با مراکز تاریخی شهرها بر نگهداری میراث فرهنگی و تقویت ویژگی‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی بافت کهن شهرها.
------	------	---

۲-۴ معیارهای بازنده‌سازی

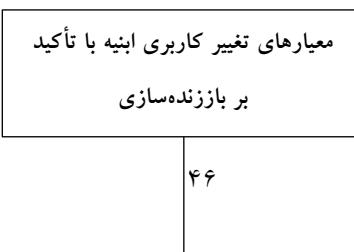
باززنده‌سازی، بازگرداندن یک مکان به عنوان محلی برای زندگی و ارائه راهکارهایی برای ارائه زندگی دوباره در آن مکان است (جوهری، پورجعفری و مشنوی، ۱۳۹۱). بازنده‌سازی شامل معیارها و زیرمعیارهایی است که در نمودار شماره دو به آن پرداخته شده است.

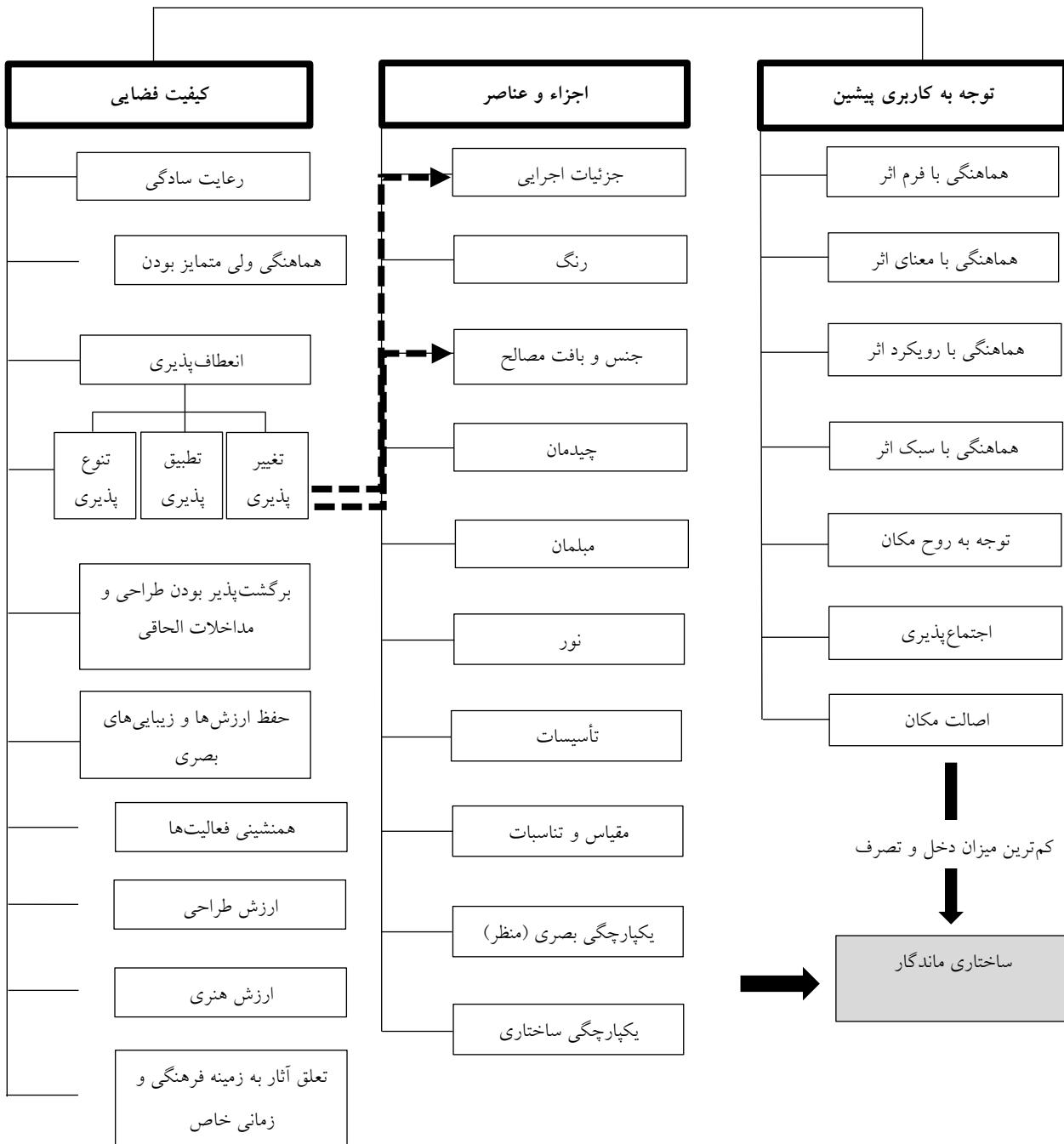

نمودار ۲. معیارهای بازنده‌سازی (منبع: نگارنده‌گان برگرفته از امین‌بیدختی و شریفی، ۱۳۹۴)

۵-۵ معیارهای تغییر کاربری فضا با رویکرد بازنده‌سازی

تغییر کاربری، مجموعه‌ای از تغییر معماری داخلی، محیط طبیعی، بستر و بافت اطراف بنا است و معماری داخلی، نقش عمده‌ای در کیفیت فضای ساختمان ایجاد می‌کند، چراکه در صورت به جا اجرا نشدن کاربری جدید به قالب و کالبد قدیمی نمی‌نشیند و همانند عضوی ناهمگون خود را نشان می‌دهد و این ناهمگونی، تأثیر مستقیم بر مخاطب می‌گذارد؛ به گونه‌ای که مخاطب نمی‌تواند ارتباطی در خور با مجموعه پیدا کند و عدم مخاطب، عدم فعالیت پویا را در پی دارد (گلشن، ۱۳۹۴)؛ همچنین بازنده‌سازی، دخالتی آگاهانه در فضای شهری به منظور جلوگیری از فرسایش و خلق فضای شهری جدید با حفظ ویژگی‌های اصیل و اصلی فضا است. بازنده‌سازی، مجموعه اقداماتی است که با حداقل مداخله در کالبد، با تأکید بر تغییر کالبدها به منظور حذف و کاهش فرسودگی عملکردی، کالبدی و بصری انجام می‌گیرد (مهرعلیزاده، ۱۳۸۱).

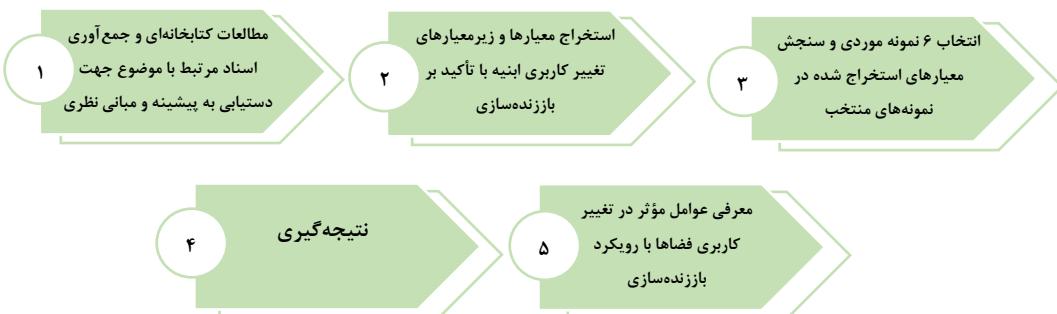
نمودار ۳. معیارهای تغییر کاربری ابینه با تأکید بر بازنده‌سازی (منبع: نگارنده‌گان با برداشت از بختیاری‌دوست و همکاران، ۱۳۹۷؛ خضری‌پور، ۱۳۹۵)

با جمع‌بندی موارد ذکر شده در مقالات (بختیاری‌دوست و کبیر صابر) و (حضری‌پور) در نمودار سه، زیرمعیارهای مهم جهت تغییر کاربری با تأکید بر بازنده‌سازی ابینه شامل: ۱- توجه به کاربری پیشین، ۲- اجزاء و عناصر، ۳- کیفیت فضایی است. در معیار توجه به کاربری پیشین مواردی اعم از: ۱- همانگی با فرم اثر، ۲- همانگی با معنای اثر، ۳- همانگی با رویکرد اثر، ۴- همانگی با سبک اثر، ۵- توجه به روح مکان، ۶- کم‌ترین میزان دخل و تصرف و در معیار اجزاء و عناصر، مؤلفه‌هایی اعم از: ۱- جزئیات اجرایی، ۲- رنگ، ۳- جنس و بافت مصالح، ۴- چیدمان، ۵- مبلمان، ۶- نور، ۷- تأسیسات، ۸- مقیاس و تناسبات، ۹- یکپارچگی بصری و ۱۰- یکپارچگی ساختاری وجود دارد. در معیار کیفیت فضایی مواردی از قبیل: ۱- رعایت سادگی، ۲- همانگی ولی متمایز بودن، ۳-

انعطاف‌پذیری (تغییرپذیری، تطبیق‌پذیری و تنوع‌پذیری)،^۴ برگشت‌پذیر بودن طراحی و مداخلات الحقیقی،^۵ حفظ ارزش‌ها و زیبایی‌های بصری،^۶ همنشینی فعالیت‌ها،^۷ ارزش طراحی،^۸ ارزش هنری و^۹ تعلق آثار به زمینه فرهنگی و زمانی خاص حائز اهمیت است. درنهایت نیز، می‌توان نتیجه گرفت که برخی از زیرمعیارهای هرکدام از معیارها همسو با یکدیگر است و در آخر همگی به یک مفهوم اساسی یعنی «ساختاری ماندگار» اشاره دارند.

۳- روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و روش تحقیق در این پژوهش از نوع مقایسه‌ای - تطبیقی است. داده‌های این پژوهش به منظور دسترسی به ادبیات موضوع و مفاهیم پایه از روش کتابخانه‌ای و استناد به اسناد گوناگون شامل کتاب‌ها، مقالات، نمونه‌ها و رساله‌های مرتبط جمع‌آوری شده‌اند. در پژوهش پیش رو نخست به بررسی مفهوم و معیارهای تغییر کاربری و بازنده‌سازی از دیدگاه پژوهشگران پرداخته شده است. سپس در ادبیات موضوع، مؤثرترین معیارهای تغییر کاربری اینیه با تأکید بر بازنده‌سازی جمع‌آوری شده است و بر اساس مطالعات انجام شده، معیارهای کیفیت فضایی، اجزاء و عناصر و توجه به کاربری پیشین استخراج شده‌اند و معیارها و زیرمعیارهای مربوط در شش نمونه موردی که شامل بنایهای تغییر کاربری داده شده با رویکرد بازنده‌سازی در ۱۵ سال اخیر هستند مورد سنجش قرار گرفته‌اند که این نمونه‌ها شامل، دفتر اداری ارغوان، موزه آب در آبانبار وکیل، خانه ۱۳۳۰، موزه نساجی شیاز، هاستل رویرو و گالری عینک نیوتون هستند. در بخش آخر بر اساس میزان توجه شدن یا عدم توجه به هرکدام از زیرمعیارها، از شماره ۱ تا ۵ که هرکدام شامل امتیاز «بسیار عالی»،^{۱۰} عالی:^{۱۱} خیلی خوب:^{۱۲} خوب:^{۱۳} نه‌چندان خوب:^{۱۴} در نظر گرفته شده است که این امتیازها بر اساس توجه طراحان به معیارها و زیرمعیارهای مورد نظر بوده است و به آن‌ها امتیاز تعلق گرفته است و در قالب جداول و نمودارها بیان شده‌اند. در انتها بر اساس نتایج به دست‌آمده حاصل از سنجش معیارها و زیرمعیارها در نمونه‌های موردی، عوامل مؤثر در تغییر کاربری فضاهای با رویکرد بازنده‌سازی در قالب نمودار نمایش داده شده است.

۴- یافته‌ها

۴-۱- معرفی نمونه موردی‌های مورد بررسی

۴-۱-۱- دفتر اداری ارغوان

پروژه ارغوان، یک واحد مسکونی مستقل نسبتاً کوچک در بافت مسکونی قدیمی در شهرک غرب تهران بود که بنا به موقعیت آن به آتلیه معماری تغییر کاربری داده است. این بنا جهت بازسازی به «استودیو مهرآ» سپرده شد. این واحد مسکونی، ۶۲ مترمربع بود و با توجه به مساحت کم پروژه و تغییر کاربری، هدف طراحی فضاهایی با بهترین عملکرد بوده است؛ همچنین سعی شده تا در طراحی تک‌تک فضاهای و جزئیات به‌نحوی عمل شود که بهترین عملکرد را برای کاربر داشته باشد. توجه به آرامش خاطر کارمندان در حین کار و در طول روز از اولویت‌های طراحی بوده است تا با ذهنی آرام به کار مشغول باشند (دانشنامه هنر و معماری، ۱۳۹۸). در جدول شماره دو، ویژگی‌های مهم کاربری پیشین و کاربری کنونی و تصاویر مربوط به آن‌ها، به صورت خلاصه شده، آمده است.

جدول ۲: بررسی معیارهای تغییر کاربری با رویکرد بازنده‌سازی در دفتر اداری ارغوان (منبع: نگارنده‌گان با برداشت از دانشنامه هنر و معماری، ۱۳۹۸)

ویژگی‌های مهم کاربری پیشین	نامناسب و فرسوده	نفوذ تابش نامطلوب به فضای داخلی	قرارگیری بنا در سمت شرق	چیدمان نامناسب، مصالح
(وضعیت نامطلوب کالبدی)	وجود پاسیو، آشپزخانه، سرویس روشنایی با نور مصنوعی و حمام، سالن و اتاق خواب	استفاده از فضای باز و بسته و روشنایی با نور مصنوعی	-	سایهبان‌های متحرک در نما؛ جهت ورود نور نرم به فضای داخلی
تصاویر کاربری پیشین				
ویژگی‌های مهم کاربری کنونی	تبديل دیوار غربی پاسیو جهت قرارگیری گیاهان و نشستن کارکنان؛ حفظ حریم مدیریت توسط شیشه‌های آکاردئونی و مهیا شدن جهت جلسه و ایجاد باکس مطالعه؛ مبلمان اداری	تبديل پاسیو به یک نقطه قوت؛ جهت نور گیری، ایجاد فضای سبز، ایجاد ارتباط کارکنان با فضای باز	سایهبان‌های متحرک در نما؛ جهت ورود نور نرم به فضای داخلی	سایهبان‌های متحرک در نما؛ جهت ورود نور نرم به فضای داخلی
تصاویر کاربری کنونی				
حفظ تیغه در میان پروژه و تبدیل بنای دو قسمت	مخفی کردن پیشخوان آشپزخانه در کمد کشویی؛ جهت جلوگیری از آشفتگی بصری	طراحی دیوارها با جملات انگیزشی؛ خارج کردن فضا از یکنواختی	حفظ تیغه در میان پروژه و تبدیل بنای دو قسمت	حفظ تیغه در میان پروژه و تبدیل بنای دو قسمت

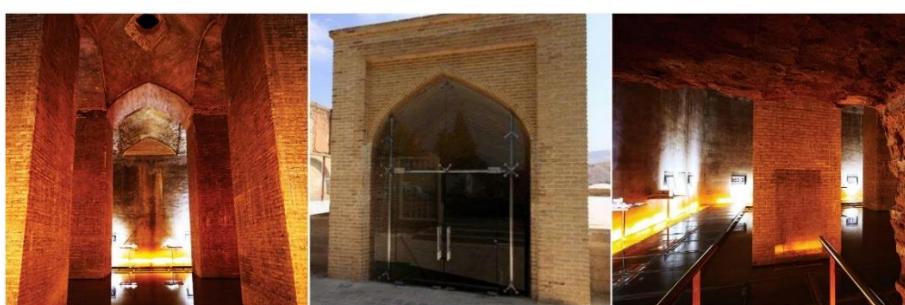
تصاویر کاربری
کنونی

۴-۱-۲ موزه آب در آبانبار و کیل

آبانبار دیوانخانه از مجموعه آبانبارهای کریم خانی است که در دوره زندیه ساخته شده و در سال ۱۳۸۸ به دست «مهندس علی سوداگران» مرمت و بازسازی شد و در همان سال، به موزه سازه‌های آبی استان فارس تغییر کاربری یافت تا محلی جهت معرفی این سازه‌های آبی باشد که به مرور در حال نابودی‌اند. ایده اصلی در احیاء این بنا، حضور فیزیکی آب است که به عنوان فصل مشترک تمامی این سازه‌ها و موضوع پروژه (موزه سازه‌های آبی) بوده است (حضری پور، ۱۳۹۵). در جدول شماره سه، ویژگی‌های مهم کاربری پیشین و کاربری کنونی و تصاویر مربوط به آن‌ها، به صورت خلاصه شده آمده است.

جدول ۳. بررسی معیارهای تغییر کاربری با رویکرد بازنده‌سازی در موزه آب (منع: نگارندگان با برداشت از خضری پور، ۱۳۹۵)

<p>آب انبار شامل یک راه‌پله سنگی به عرض ۳ متر و یک مخزن به ابعاد 15×15 و عمق ۱۰ متر؛ استفاده از فضای بسته و روشنایی با نور طبیعی</p> <p>—</p>	<p>طرح آب انبار برگرفته از معماری دوران صفویه</p> <p>—</p>	<p>متروکه</p> <p>استفاده از فضای بسته و روشنایی با نور طبیعی</p> <p>—</p>	<p>ویژگی‌های مهم کاربری پیشین (وضعیت نامطلوب کالبدی)</p>
			<p>تصاویر کاربری پیشین</p>
<p>استفاده از لامپ‌های الای دی با نور زرد رنگ کهربا بی؛ جهت ایجاد حس حرکت و نشاط</p>	<p>نورهای مخفی استفاده شده در کف، با تابش به آب و دیوارها؛ جهت گرم کردن فضای سرد آب انبار</p>	<p>الحاق پل؛ جهت حرکت بر روی آب؛ مسیر حرکتی بر روی آب؛ حس زندگی گذشتگان برای مخاطب</p>	<p>ویژگی‌های مهم کاربری کنونی</p>
<p>ترکیب فضای نیمه‌باز و بسته؛ چیدمان متناسب با فضاهای نمایشگاهی و تهییه مطبوع</p>	<p>الحاق درب شیشه‌ای در ورودی بنا؛ تمامی سازه‌های الحاقی، از شیشه‌های لمینیت شده سکوریت و استیل ضد زنگ</p>	<p>تبديل مخزن آب به سالن نمایش</p>	<p>تصاویر کاربری کنونی</p>

۱-۴-۳ خانه ۱۳۳۰

مجموعه فرهنگی- هنری خانه ۱۳۳۰ در شهر کردنشین تهاباد از خانه‌ای با قدمت بیش از ۷۰ سال و با مساحت تقریبی ۲۰۰ مترمربع، آغاز شد. این خانه تا پیش از این با کاربری مسکونی به حیات خود ادامه می‌داد. با توجه به تغییر شیوه زندگی، مالکان به منظور برآوردن نیازهای خود، برخی از قسمت‌ها را از ساختمان حذف یا اضافه کردند. کاربری جدید خانه جهت حفظ بنا و خلق فضایی جدید برای گسترش فرهنگ و هنر کردستان با حمایت و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی که توسط یک خانم راهبری شد، بار دیگر پا به عرصه حیات گذاشت. این بنا جهت بازسازی به «گروه معماری کانی‌سواران» سپرده شد (معماری معاصر ایران، ۱۴۰۰). در جدول شماره چهار، ویژگی‌های مهم کاربری پیشین و تصاویر مربوط به آن‌ها، به صورت خلاصه شده آمده است.

جدول ۴. بررسی معیارهای تغییر کاربری با رویکرد بازنده‌سازی در خانه ۱۳۳۰ (منبع: نگارندگان برگرفته از معماری معاصر ایران، ۱۴۰۰)

ویژگی‌های مهم کاربری پیشین	وضعیت نامطلوب کالبدی و از بین رفتن کیفیت مصالح	(وضعیت نامطلوب کالبدی)
تصاویر کاربری پیشین		
کاربری‌های متنوع و ناهمگون کاربری کنونی	استفاده از بام جهت برگزاری رویدادها؛ بام خانه نماد روح مدرن و دارای کاربرد امروزی	تقسیم مجموعه به دو بخش کافه و بخش فرهنگی و هنری
تقسیم‌بندی خلاقانه فضاهای کنونی	شکل ورودی بام برگرفته از ادبیات معماری منطقه	حذف یا اضافه شدن المان‌هایی به عنوان تسهیل در استفاده بهینه از فضا یا پاسخ به شرایط اقلیمی و کنترل و هدایت نزولات جوی
تصاویر کاربری کنونی		

۴-۱-۴ موزه نساجی شیراز ملقب به تاروپود

ساختمان قدیمی کارخانه نساجی شیراز در باغی مصفا در مجاورت باغ جهان‌نما قرار دارد. این ساختمان پس از بازسازی به عنوان موزه تاروپود در مجاورت ساختمان کتابخانه ملی قرار گرفته است. این تغییر کاربری و احياء، سعی در تعریف موقعیت کارخانه در اواخر دوره خود و اداء احترام به عصر جدید از صنعت در شیراز دارد. همه عناصر استفاده شده در بازسازی این مجموعه سعی در کمک کردن به حس مکان و حافظه جمعی، در مورد اوخر دوره صنعتی قرن نوزدهم در ایران را دارند. مرمت این بنا توسط «مهرداد ایرانیان» انجام شده است. برنامه اتخاذی در این فضا فراهم کردن بستری نمایشگاهی با مداخله در بنای تاریخی در جهت پیدا کردن راه حلی در پاسخگویی به نیاز کاربر معاصر است (حضری‌پور، ۱۳۹۵). در جدول شماره پنج، ویژگی‌های مهم کاربری پیشین و کاربری کنونی و تصاویر مربوط به آن‌ها، به صورت خلاصه شده آمده است.

جدول ۵. بررسی معیارهای تغییر کاربری با رویکرد بازنده‌سازی در موزه نساجی (منبع: نگارندگان با برداشت از حضری‌پور، ۱۳۹۵)

ویژگی‌های مهم کاربری پیشین	استفاده از فضای بسته و روشنایی (وضعیت با نور طبیعی نامطلوب کالبدی)	فرسode شدن دیوار از بین رفت مصالح	تخربی و ترک دیوار
تصاویر کاربری پیشین	-	-	استفاده از فضای بسته و روشنایی (وضعیت با نور طبیعی نامطلوب کالبدی)
ویژگی‌های مهم کاربری کنونی	حافظه بدنه اصلی بنا سقف پارچه‌ای و ورودی شیشه‌ای	استفاده از پیش‌آمده‌های سازه‌ای، بنایی و تأسیساتی	سقف پارچه‌ای و ورودی شیشه‌ای
تصاویر کاربری کنونی	ماشین‌آلات و دستگاه‌های صنعتی مشین آلات و دستگاه‌های صنعتی	استفاده از پیش‌آمده‌های چیدمان در هماهنگی با سایر اجزاء؛ مبلمان نمایشگاهی	حذف اتاق‌ها؛ ترکیب فضای باز و بسته
تصاویر کاربری کنونی	ترکیب نور مصنوعی و طبیعی فیگوراتیو دستگاه ریسندگی (نساجی) از روی عکس قدیمی و قرارگیری آن در کنار سایر اجزاء	-	تهویه مطبوع و بازسازی فیگوراتیو دستگاه ریسندگی (نساجی) از روی عکس قدیمی و قرارگیری آن در کنار سایر اجزاء
تصاویر کاربری کنونی	 	 	

۴-۱-۵ هاستل روبرو

این پروژه شامل تغییر کاربری ساختمان مسکونی و قدیمی به یک مجموعه اقامتی در میدان بهارستان تهران است که توسط «استودیو مهرسان و کیمیا معمتمدی» بازسازی شده است. این پروژه ارتباطی است که معماری را مانند بستری جهت تعامل انسان‌ها سازد (دانشنامه هنر و معماری، ۱۴۰۰). در جدول شماره شش، ویژگی‌های مهم کاربری پیشین و کاربری کنونی و تصاویر مربوط به آن‌ها، به صورت خلاصه شده آمده است.

جدول ۶. بررسی معیارهای تغییر کاربری با رویکرد بازنده‌سازی در هاستل روبرو (منبع: نگارنده‌گان برگرفته از دانشنامه هنر و معماری، ۱۴۰۰)

متروک‌مانده در سال‌های اخیر و زیرزمین (آب‌انبار) به صورت متروک و تنها راه دسترسی به آن یک چاله و نرده‌بان	استفاده از بنای جنوبی به عنوان محل کار	فرسوده شدن مبلمان، از بین رفتن کیفیت مصالح	ویژگی‌های مهم کاربری پیشین (وضعیت نامطلوب کالبدی)
---	--	--	---

تصاویر کاربری پیشین

استفاده مجدد از مصالح آسیب‌دیده با چینی‌سازی	فضایی جهت ایجاد یک رویداد مداوم	الحاق بخشی فرهنگی به کل مجموعه	ویژگی‌های مهم کاربری کنونی
ارتباط هدفمند میان فضاهای مختلف مجموعه	توجه به گذشته و روایت‌های مبلمان‌های باقی‌مانده از ساختمان	باز استفاده از مصالح و خانه؛ اضافه شدن فضاهای خدماتی و اجتماعی موردنیاز هاستل در طبقات	باز استفاده از مصالح و خانه؛ اضافه شدن فضاهای قدیمی
ایجاد فضای اجتماعی باز و افزایش فضاهای بهداشتی	ایجاد شرایط برای ظهور خلوت و اجتماع در فضا	احیاء و بهره‌برداری از آب‌انبار قدیمی به واسطه گودال باعچه در مقابل آن	قدیمی به واسطه گودال باعچه در مقابل آن

تصاویر کاربری کنونی

۶-۱-۴ گالری عینک نیوتون

این پروژه، طراحی داخلی همراه با تغییر در کاربری بنایی است با قدمت ۴۰ ساله در تهران که به عنوان بانک فعالیت می‌نمود. بازسازی این بنا توسط معماران «معین نیکآیین و بابک نصیرآبادی» انجام شده است. درخواست کارفرما طراحی یک فروشگاه عینک بود؛ پس از مشاهدات وضعیت موجود، بررسی پتانسیل‌های تاریخچه‌ی فعالیت بنا و امکان بازتولید معاصر آن، تغییر در برنامه‌ی پیشنهادی کارفرما و تبدیل آن به فضایی بمنابع یک گالری، مورد توجه قرار گرفت (معماری معاصر ایران، ۱۳۹۹). در جدول شماره هفت، ویژگی‌های مهم کاربری پیشین و تصاویر مربوط به آن‌ها، به صورت خلاصه‌شده آمده است.

جدول ۷. بررسی معیارهای تغییر کاربری با رویکرد بازنده‌سازی در گالری عینک نیوتون (منبع: نگارندگان برگرفته از معماری معاصر ایران، ۱۳۹۹)

ویژگی‌های مهم کاربری پیشین	متراژهای قدیمی، خراب شدن استفاده از فضای بسته	هم‌جواری با ساختمان قدیمی پتروشیمی	فضای نیم‌طبقه (آبدارخانه) و سقف	(وضعیت نامطلوب کالبدی)
تصاویر کاربری پیشین	 			
تبديل توده به سه قسمت؛ جهت قرارگیری لنز، عینک آفتابی، عینک طبی	تعريف دو ویترین؛ اشخاص داخل گالری و اشخاص در خیابان	تبديل توده به سه قسمت؛ جهت قرارگیری لنز، عینک آفتابی، عینک طبی	کاربری کنونی کاربری کنونی	
آمیختگی فضای معماري با شهر کاربری کنونی	کیفیات فضایی جدید؛ تعريف دکور به عنوان یک فضای سه‌بعدی در مرکز پروژه؛ نمایش توده به صورت معلق در فضای ایجاد فضای بینایی میان توده و بدنه؛ ساختار شبکه‌ای توده و ایجاد شکاف‌هایی درون آن به منظور بازتعریف معاصری از مرز میان لایه‌های فضایی و همچنین ایجاد کیفیات فضایی متنوع	ایجاد فضای رویداد و تعاملات اجتماعی بهدلیل موقعیت پروژه	کیفیات فضایی جدید؛ تعريف دکور به عنوان یک فضای سه‌بعدی در مرکز پروژه؛ نمایش توده به صورت معلق در فضای ایجاد فضای بینایی میان توده و بدنه؛ ساختار شبکه‌ای توده و ایجاد شکاف‌هایی درون آن به منظور بازتعریف معاصری از مرز میان لایه‌های فضایی و همچنین ایجاد کیفیات فضایی متنوع	

- استفاده از بتن جهت سازگاری
—
پروژه با خیابان‌های اطراف

تصاویر کاربری
کنونی

۵- بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس معیارهای تغییر کاربری اینیه با تأکید بر بازنده‌سازی، به بررسی و تطبیق هر یک از این معیارها و زیرمعیارهای مربوط در نمونه‌های موردنی پرداخته شده است و سپس با توجه به میزان توجه شدن یا عدم توجه به زیرمعیارهای هرکدام از معیارهای اصلی از شماره ۱ تا ۵ به آن‌ها امتیاز تعلق گرفته است و در نمودار مشخص شده است. در مراحل بعد، معیارهایی که استخراج شده‌اند در نمونه‌های موردنی، موردستنجدش قرار گرفته‌اند. در جدول شماره هشت به تطبیق زیرمعیارهای معیار اول (کیفیت فضایی) در نمونه‌های موردنی شامل «دفتر اداری ارغوان»، «موزه آب در آب انبار وکیل» و «خانه ۱۳۳۰» پرداخته شده است.

جدول ۸. تطبیق معیار اول در نمونه‌های موردنمطالعه (مأخذ: نگارندگان)

تطبیق اصول بدست آمده از مبانی نظری با نمونه‌های موردنمطالعه			
معیار	زیرمعیار	معیار اول	دانشگاه اسلامی ارغوان
رعایت	- حفظ فرم اصلی بنا مانند فرم	دفتر اداری ارغوان	خانه ۱۳۳۰
садگی	- حفظ فرم اصلی بنا - حفظ تیغه میان پروژه و پنجره‌ها	موزه آب در آب انبار وکیل	
کیفیت فضایی	- تقسیم فضا به دو قسمت هماهنگی ولی متمايز بوتون توجه به عملکرد حالات جمع شده (فضا مناسب استراحت) حالات جمع شده (فضا مناسب جلسات و ارائه) حالات بسته شده (فضا مناسب مدیریت، جلسات خصوصی و	همانگی بین عناصر جدید کاربری‌های متنوع و ناهمگن جهت ترکیبی از عملکردهای متنوع	- همانگی بین عناصر جدید کاربری‌های متنوع و ناهمگن جهت ترکیبی از عملکردهای متنوع
انعطاف‌پذیری	- درب‌ها باز و پارتیشن در حالات جمع شده (فضا مناسب استراحت) حالات جمع شده (فضا مناسب جلسات و ارائه) حالات بسته شده (فضا مناسب مدیریت، جلسات خصوصی و	مرکزی (فضایی انعطاف‌پذیر برای کافه و سن موسیقی)	- انعطاف‌پذیری حیاط -

حسابرسی دفتر)

<p>- برگشت ناپذیر بودن طراحی و مداخلات الحقیقی آثار موزه</p> <p>- پل جهت حرکت بر روی آب</p> <p>- استفاده از احجام نمایشگاهی جهت نمایش</p>	<p>- جانمایی فضای آشپزخانه به صورت خطی و غیرقابل دید</p> <p>- قرارگیری باکس مطالعه و مداخلات الحقیقی</p> <p>- اضافه کردن کمد و یک فضای چوبی جهت نشستن و کار با لپ تاپ</p>	<p>برگشت پذیر بودن طراحی و مداخلات الحقیقی</p> <p>فضای چوبی جهت نشستن و کار با لپ تاپ</p>
<p>- استفاده از یام جهت برگزاری رویدادها (یام خانه نماد روح مدرن و دارای کاربرد امروزی)</p> <p>- شکل ورودی یام برگرفته از ادبیات معماری منطقه (یادآور معماری پلکانی مناطق هoramان)</p> <p>- تقسیم‌بندی خلاقانه فضاهای فرهنگی / هنری (ترکیب فضای باز و بسته)</p>	<p>- حضور فیزیکی آب - نحوه نمایش آب با الهام از معبد آناهیتا</p> <p>- تبدیل پاسیو به یک نقطه قوت در جهت نورگیری، ایجاد فضای سبز و نشستن کارکنان</p> <p>- مخفی شدن پیشخوان آشپزخانه در کمد جهت جلوگیری از آشتفتگی بصری</p>	<p>حفظ ارزش‌ها و زیبایی‌های بصری</p>
<p>- عدم دارا بودن فعالیت‌های متنوع</p> <p>- توجه به عملکرد فعالیت‌ها</p>	<p>- جانمایی متناسب فضاهای با هم‌نشینی</p>	<p>هم‌نشینی</p>
<p>- ایده ساخت پل جهت حرکت بر روی آب</p> <p>- بالاتر قرار گرفتن شیشه‌های کف راهرو و شفافیت آن‌ها به جهت ایجاد حس شناور ماندن برای بازدیدکننده بر روی انبوه آب و نور</p> <p>- ایجاد حفره‌ای درون دیوار بین برد آن‌ها</p> <p>- ایده طراحی آشپزخانه‌ای در هم‌جواری با حیاط مرکزی</p> <p>- استفاده از جملات انگیزشی بر روی دیوارها</p> <p>- استفاده از شیشه‌های آکاردئونی علاوه بر تیغه جداکننده جهت حفظ حریم</p>	<p>- ایده طراحی فرم باکس مطالعه و رنگ‌بندی آبی به جهت ایجاد فضایی آرام</p> <p>- ایده طراحی آشپزخانه‌ای مخفی</p> <p>- استفاده از جملات انگیزشی بر روی دیوارها</p> <p>- استفاده از شیشه‌های آکاردئونی علاوه بر تیغه جداکننده جهت حفظ حریم</p>	<p>ارزش طراحی مدیریت</p>
<p>- محصول هنرمند معمار</p> <p>- تعلق آثار به زمینه فرهنگی و زمانی خاص ندارد</p>	<p>- محصول هنرمند معمار</p> <p>- تعلق آثار به زمینه فرهنگی و زمانی خاص ندارد</p>	<p>ارزش هنری</p>

مطابق با جدول شماره هشت، به زیرمعیارهای رعایت سادگی، هماهنگی ولی متمایز بودن، حفظ ارزش‌ها و زیبایی‌های بصری، ارزش طراحی و ارزش هنری در هر سه نمونه شامل: «دفتر اداری ارغوان»، «موزه آب در آب‌انبار وکیل» و «خانه ۱۳۳۰» توجه شده است. در جدول شماره نه به تطبیق زیرمعیارهای معیار اول (کیفیت فضایی) در نمونه‌های موردی شامل: «موزه نساجی»، «هاستل رویرو» و «گالری عینک نیوتون» پرداخته شده است.

جدول ۹. تطبیق معیار اول در نمونه‌های موردمطالعه (مأخذ: نگارندگان)

تطبیق اصول به دست آمده از مبانی نظری با نمونه‌های موردمطالعه				
معیار	زیرمعیار	موزه نساجی	هاستل رویرو	галری عینک نیوتون
زادگی	رعایت	- حفظ فرم اصلی بنا	- حفظ فرم اصلی بنا	- حفظ فرم اصلی بنا
هماهنگی	هماهنگی	- تقسیم بنا به دو قسمت فضای فرهنگی	- ارتباط فضای هاستل و فضای فرهنگی	- آمیختگی فضای معماري با شهر
ولی متمایز	مجزا (موزه و کافه)	- مجزا (موزه و کافه)	- ایجاد ارتباط عناصر	- ایجاد ارتباط هدفمند
بودن	داخلی موزه (کمترین تمایز بین طرح معاصر و میان فضاهای مختلف این مجموعه)	- شکل‌دهنده به فضای کاربری اصلی بنا	- انتخاب عناصر	- میان فضاهای مختلف این مجموعه
	تمایز بین طرح معاصر و کاربری اصلی بنا	- تنوع در ایجاد فضاهای اتاق‌های اشتراکی	- کاربری اصلی بنا	- آمیختگی فضای معماري با شهر
	(کارخانه)			

ساختر شبکه‌ای توده و ایجاد

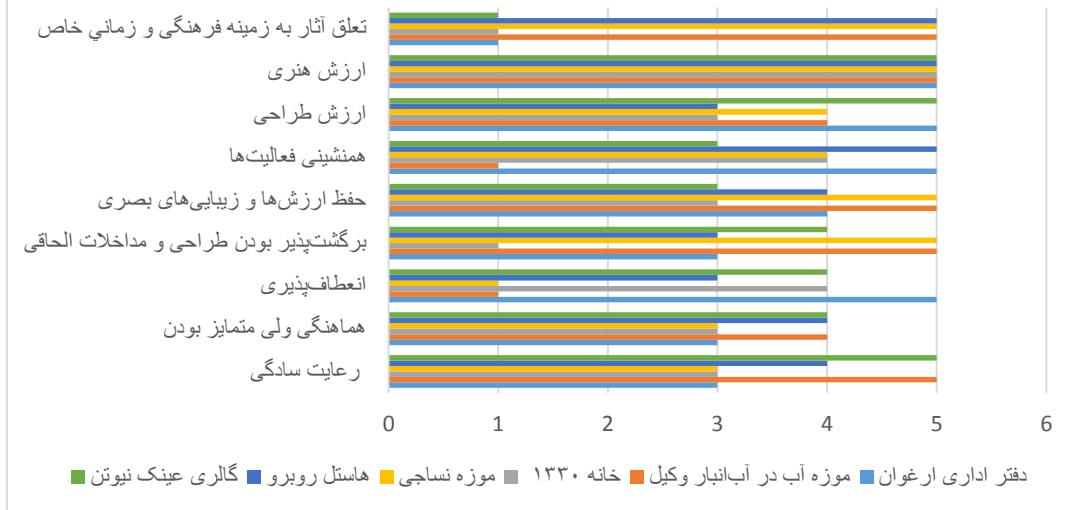
کیفیت	معیار	تفصیل
فضایی	انعطاف‌پذیری	- عدم توجه به چندمنظوره
	انعطاف‌پذیری	- ایجاد فضاهای با این‌عرف معاصری از مز میان
	انعطاف‌پذیری	- ایجاد فضای رویداد
	برگشت‌پذیر	- ایجاد فضایی و همچنین ایجاد کیفیات فضایی متنوع
	برگشت‌پذیر	- الحاق بخش فرهنگی
	بودن طراحی	- استفاده از احجام به کل مجموعه
	نمایشگاهی جهت نمایش و مداخلات	- بازاستفاده از مصالح و مبلمان‌های باقی‌مانده از الحقی
	آثار موزه	- آثار موزه
	سقف پارچه‌ای	- سقف پارچه‌ای
	وروودی شیشه‌ای	- ورودی شیشه‌ای
	ماشین نساجی	- ماشین نساجی
	بوچ نساجی	- بوچ نساجی
	المان‌های عمودی	- المان‌های عمودی
	سرامیک‌هایی که با چینش مجدد در ساختار جدید معاصر شده‌اند)	- سرامیک‌هایی که با چینش مجدد در ساختار جدید معاصر شده‌اند)
حفظ	استفاده از ماشین	- احیاء و بهره‌مندی از نور خورشید
	استفاده از بهره‌مندی پروژه از	- بهره‌مندی پروژه از

به عنوان یک عنصر متجرک و بازی نور و سایه	آب انبار قدیمی به واسطه گودال با غچه در مقابل آن	آب انبار قدیمی به واسطه گودال با غچه در مقابل آن	ارزش‌ها و زیبایی‌های بصری
- ویترین زیاد در پروژه	- استفاده مجدد از مصالح آسیب‌دیده با چینشی	- استفاده مجدد از مصالح آسیب‌دیده با چینشی	حياط مرکزی (نماینده دوره‌های مختلف)
- استفاده از ارتفاع سقف	مجدد	مجدد	- آبنما
- ایجاد فضای رویداد و تعاملات اجتماعی به دلیل موقعیت پروژه	- ترکیب فضای باز و بسته	- فعالیت بخش کافه و موزه	هم‌نشینی
- ایجاد حرکت و استقلال و ارتباط بین بخش‌ها	- ایجاد شرایط برای ظهرور خلوت و اجتماع در فضا	(ترکیب فضای باز و بسته)	فعالیت‌ها
- نمایش توده به صورت معلق در فضا	- استخراج بعد اجتماعی فعالیت‌های خدماتی	- سقف پارچه‌ای ورودی شیشه‌ای	ارزش
- تعریف دکور به عنوان یک فضای سه‌بعدی در مرکز پروژه	- نحوه اتصال فضاهای اتاق اشتراکی	- ترکیب‌بندی المان‌ها در حیاط مرکزی	طراحی
- ایجاد فضای بینایی‌بینی میان توده و بدن	- افزایش فضاهای بهداشتی	- استفاده از پلکان فلزی	پیش‌آمدهای فرمی
- تبدیل سقف به یک توده مشکی جهت دیده شدن به عنوان یک عنصر معلق	- توجه به گذشته و روایت‌های خانه	روایت‌های خانه	
- اکسپوز کردن فضاهای			
- محصول هنرمند معمار	- محصول هنرمند معمار	- محصول هنرمند معمار	ارزش هنری
- تعلق آثار به زمینه فرهنگی و زمانی خاص ندارد	- تعلق آثار به دوره پهلوی ایرانی	- تعلق آثار به دوره ایرانی و هم‌اکنون متعلق به دوره معاصر	تعلق آثار به زمینه فرهنگی و زمانی خاص

مطابق با جدول شماره نه به زیرمعیارهای رعایت سادگی، هماهنگی ولی متمایز بودن، حفظ ارزش‌ها و زیبایی‌های بصری، ارزش طراحی و ارزش هنری در هر سه نمونه شامل: «موزه نساجی»، «هاستل روپرو» و «گالری عینک نیوتون» توجه شده است. با توجه به تطبیق معیار اول در نمونه‌های مورد مطالعه فوق، بر اساس میزان توجه شدن یا عدم توجه به هرکدام از زیر معیارها، از شماره ۱ تا ۵ که هرکدام شامل امتیاز «بسیار عالی»: ۵، عالی: ۴، خیلی خوب: ۳، خوب: ۲، نهچندان خوب: ۱ در نظر گرفته شده است که این امتیازها بر اساس توجه طراحان به معیارها و زیر معیارهای موردنظر بوده است و به آن‌ها امتیاز تعلق گرفته است و در نمودار شماره چهار مشخص شده است.

در جدول شماره ده به تطبیق زیرمعیارهای معیار دوم (اجزاء و عناصر) در نمونه‌های موردنظر شامل: «دفتر اداری ارغوان»، «موزه آب در آب‌انبار وکیل» و «گالری عینک نیوتون» پرداخته شده است.

تطبیق معیار اول در نمونه‌های مورد مطالعه

نمودار ۴. تطبیق معیار اول در نمونه‌های موردمطالعه (مأخذ: نگارندگان)

جدول ۱۰. تطبیق معیار دوم در نمونه‌های موردمطالعه (مأخذ: نگارندگان)

تطبیق اصول بدست آمده از مبانی نظری با نمونه‌های موردمطالعه				
	معیار	زیرمعیار	دفتر اداری ارغوان	موزه آب در آب انبار وکیل
اجزاء و عناصر	جزئیات	- جانمایی فضاهای دیوارچینی	- پنهان شدن لامپ‌ها از	- حذف یا اضافه شدن
		و قرارگیری بازشوها	دید مستقیم جهت ارائه	المان‌هایی به عنوان تسهیل در
		- تبدیل پاسیو به یک نقطه	روشنایی متوسط و	استفاده بهینه از فضا یا پاسخ به
		قوت	سایه‌های دلپذیر	شرایط اقلیمی و کنترل و هدایت
		- استفاده از سایه‌بان متحرک	- استفاده از نورهای زرد	نژولات جوی
	اجرایی	در نمای پرروزه	کهربایی به جهت ایجاد	- نورپردازی حیاط
		- آشپزخانه خطی	حس حرکت و نشاط در	- حفظ و تقویت لایه‌های
		- باکس مطالعه	مقابل رنگ‌های سرد دیوار	گذشته و اضافه کردن لایه جدید
		- ایجاد فضای سبز در	- درب شیشه‌ای ورودی	جهت ارتباط بین درون و
		وروودی ساختمان	برون بنای	
اجزاء و عناصر	رنگ	- ترکیب رنگ مناسب جهت	- ترکیب رنگ سرد در	- استفاده از رنگ‌های خشتشی
		فضای اداری و حفظ آرامش	دیوار و رنگ گرم در	نورپردازی
		کارکنان		
		- تنوع پذیری و همنشینی		
		جنس و		
	بافت مصالح	مصالح مختلف		
		- توجه به بافت مصالح		
		(بافت سقف در اتاق		
		مدیریت)		

		- استفاده از مصالح بهروز	سکوریت و استیل ضدزنگ	
	فرهنگی	- مناسب با فضاهای هنری / فرهنگی	- مناسب با فضاهای اداری	چیدمان
	هنری / فرهنگی	- نمایشگاهی	- اداری	مبلمان
	مصنوعی	- روشنایی با نور طبیعی و مصنوعی (الای دی)	- روشنایی با نور طبیعی و مصنوعی	نور
تأسیسات	(مشخص بودن تأسیسات الکتریکی در تصاویر)	- توجه به تأسیسات	- تهیه مطبوع	- تأسیسات متورخانه و ایرواشر
	- توجه به تنشیبات انسانی	- عدم توجه به تنشیبات انسانی	- توجه به تنشیبات انسانی	مقیاس و تنشیبات
	- استفاده از پنجره‌های شبشهای در ورودی سردر	- استفاده از جدارهای شبشهای و ارتباط فضای داخلی و بیرونی	- توجه به بافت سقف در اتاق مدیریت	یکپارچگی بصری
	- وحدت در الگوهای نمایشگاهی	- حفظ فرم هندسی سقف	- استفاده از سایه‌بان‌های (منظور) متحرک در نمای پروژه	یکپارچگی (منظور) ساختاری
	- وحدت در الگوهای فضایی	- وحدت در الگوهای فضایی	- تبدیل فضا به دو زون مدیریت و استراحت و زون آتلیه و خدمات	ساختاری
	ابنیه			

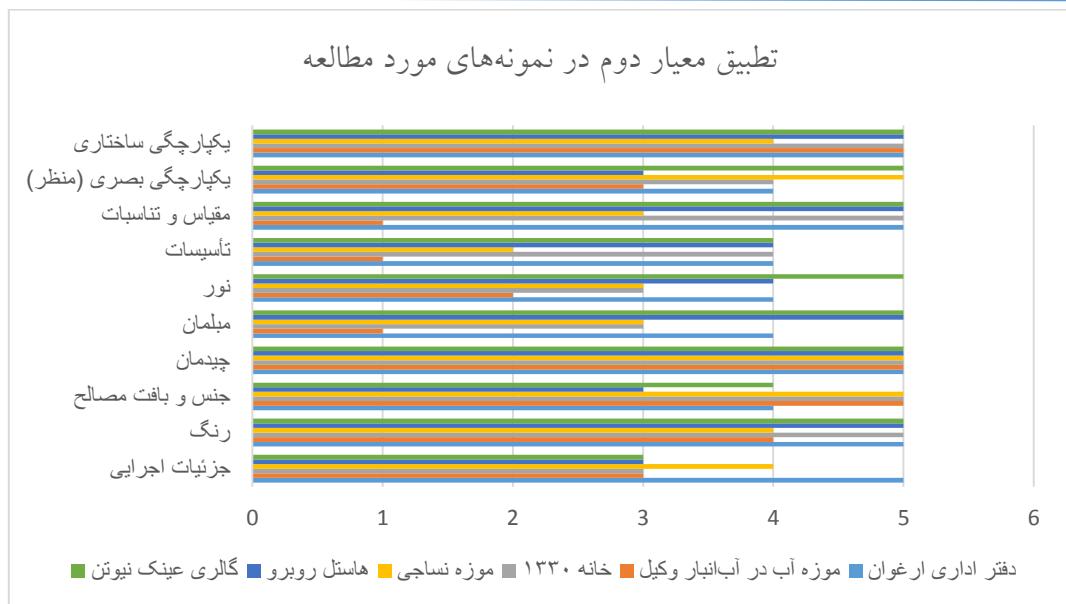
مطابق با جدول شماره ۵، به زیرمعیارهای جزئیات اجرایی، رنگ، جنس و بافت مصالح، چیدمان، یکپارچگی بصری و یکپارچگی ساختاری در هر سه نمونه شامل: «دفتر اداری ارغوان»، «موзеه آب در آب انبار وکیل» و «خانه ۱۳۳۰» توجه شده است. در جدول شماره یازده به تطبیق زیرمعیارهای معیار دوم (اجزاء و عناصر) در نمونه‌های موردی شامل «موзеه نساجی»، «هاستل رویرو» و «گالری عینک نیوتون» پرداخته شده است.

جدول ۱۱. تطبیق معیار دوم در نمونه‌های مورد مطالعه (مأخذ: نگارندگان)

معیار	زیرمعیار	موзеه نساجی	هاستل رویرو	گالری عینک نیوتون
جزئیات	قرارگیری چرخ دهنده‌ها، پولی‌ها و هندل‌ها	- استفاده از نور خطی در فضای الحاق شده و کف و سقف فضای داخلی هاستل	- ساختار پله به صورت مینیمال - تعریف دو ویترین (اشخاص داخل گالری و اشخاص در خیابان)	
اجرایی	- استفاده از کابل‌ها، مهارکش‌ها و جک‌های ساختمانی	- جداسازی فضاهای به وسیله نور خطی		
اجزاء و عناصر	- ورودی شبشهای گالری	- ترکیب مبلمان مدرن با ستی	- استفاده از پارچه در سقف	- استفاده از نور خطی در فضای الحاق شده و کف و سقف

<ul style="list-style-type: none"> - استفاده از رنگ خشی در پروژه - استفاده از بن جهت سازگاری پروژه - استفاده از آجر در فضاهای داخلی و بیرونی با خیابان‌های اطراف - استفاده از پنل‌های بتنی 	<ul style="list-style-type: none"> - ترکیب رنگ‌ها متناسب هر فضا - همنشینی فلز، چوب، پارچه، سنگ، بتن، آجر، شیشه - استفاده از متریال بازیافتی - آشکارسازی متریال‌های اصلی بنا و نمایش قدیمی 	<p>رنگ</p> <p>از آن به صورت تک‌رنگ</p> <p>جنس و بافت</p> <p>مصالح</p> <p>بودن آن</p>
<ul style="list-style-type: none"> - در هماهنگی با سایر اجزاء 	<ul style="list-style-type: none"> - در هماهنگی با سایر اجزاء 	<p>چیدمان</p> <p>اجزاء</p>
<ul style="list-style-type: none"> - مناسب با فضای گالری 	<ul style="list-style-type: none"> - مناسب با فضای هاستل 	<p>مبلمان</p> <p>اجزاء و عناصر</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ترکیب نور مصنوعی و طبیعی 	<ul style="list-style-type: none"> - ترکیب نور مصنوعی و طبیعی 	<p>نور</p> <p>طبیعی</p>
<ul style="list-style-type: none"> - توجه به تأسیسات (مشخص بودن تأسیسات الکتریکی در تصاویر) 	<ul style="list-style-type: none"> - سیستم داکت اسپیلیت 	<p>تأسیسات</p> <p>مقیاس و تنسبات</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ارتباط فضای درون و بیرون به واسطه‌ی یکپارچگی 	<ul style="list-style-type: none"> - توجه به تنسبات انسانی 	<p>یکپارچگی</p> <p>بصري</p> <p>(منظر)</p> <p>مرکزي</p>
<ul style="list-style-type: none"> - آمیختگی فضای معماری با شهر - سطوح آینه‌ای مقاطع، امکان زایش و تکثیر خود به خودی فضا در بی‌نهایت و ایجاد تجربیات بصري متفاوت برای مخاطب 	<ul style="list-style-type: none"> - رعایت وحدت و انسجام 	<p>یکپارچگي</p> <p>بصري</p> <p>استقرار المانها</p>
<ul style="list-style-type: none"> - وحدت در الگوهای فضایی 	<ul style="list-style-type: none"> - جهت‌گیری و نحوه استقرار المانها 	<p>یکپارچگي</p> <p>استقرار المانها</p>
<ul style="list-style-type: none"> - جهت‌گیری و نحوه استقرار ابنيه 		

مطابق با جدول شماره یازده، به زیرمعیارهای جزئیات اجرایی، رنگ، جنس و بافت مصالح، چیدمان، یکپارچگی بصري و یکپارچگي ساختاري در هر سه نمونه شامل: «موزه نساجی»، «هاستل روپرتو» و «گالری عینک نیوتن» توجه شده است. با توجه به تطبیق معیار دوم (اجزاء و عناصر) در نمونه‌های مورد مطالعه فوق، بر اساس میزان توجه شدن یا عدم توجه به هر کدام از زیرمعیارها، از شماره ۱ تا ۵ که هر کدام شامل امتیاز «بسیار عالی»: ۵، عالی: ۴، خیلی خوب: ۳، خوب: ۲، نهچندان خوب: ۱ در نظر گرفته شده است که این امتیازها بر اساس توجه طراحان به معیارها و زیرمعیارهای موردنظر بوده است و به آن‌ها امتیاز تعلق گرفته است و در نمودار شماره پنج مشخص شده است.

نمودار ۵. تطبیق معیار دوم در نمونه‌های مورد مطالعه (مأخذ: نگارندگان)

در جدول شماره دوازده به تطبیق زیرمعیارهای معیار سوم (توجه به کاربری پیشین) در نمونه‌های موردنی شامل: «دفتر اداری ارغوان»، «موزه آب در آب انبار وکیل» و «گالری عینک نیوتون» پرداخته شده است.

جدول ۱۲. تطبیق معیار سوم در نمونه‌های مورد مطالعه (مأخذ: نگارندگان)

تطبیق اصول به دست آمده از مبانی نظری با نمونه‌های مورد مطالعه

معیار	زیرمعیار	دفتر اداری ارغوان	موزه آب در آب انبار وکیل	خانه ۱۳۳۰
هماهنگی با فرم اثر	- توجه به فرم اثر به دلیل ارتباط با کاربری پیشین	- توجه به فرم اثر به دلیل ارتباط با کاربری پیشین	- توجه به فرم اثر به دلیل ارتباط با کاربری پیشین	- توجه به فرم اثر به دلیل ارتباط با کاربری پیشین
هماهنگی با معنای اثر	- بی توجهی به معنای اثر به دلیل عدم ارتباط با کاربری پیشین	- بی توجهی به معنای اثر به دلیل عدم ارتباط با کاربری پیشین	- بی توجهی به معنای اثر به دلیل عدم ارتباط با کاربری پیشین	- بی توجهی به معنای اثر به دلیل عدم ارتباط با کاربری پیشین
هماهنگی با رویکرد اثر	- عدم هماهنگی با معماری کاربری پیشین	- هماهنگی با معماری کاربری پیشین	- هماهنگی با معماری دانخلي کاربری پیشین	- هماهنگی با معماری دانخلي کاربری پیشین
کاربری پیشین	- بی توجهی به سبک اثر به دلیل عدم ارتباط با کاربری پیشین	- توجه به سبک اثر به دلیل عدم ارتباط با کاربری پیشین	- بی توجهی به سبک اثر به دلیل عدم ارتباط با کاربری پیشین	- بی توجهی به سبک اثر به دلیل عدم ارتباط با کاربری پیشین
توجه به مکان	- توجه به روح کاربری پیشین	- توجه به روح کاربری پیشین	- توجه به روح کاربری پیشین	- توجه به روح کاربری پیشین
اجتماع‌پذیری	- افزایش اجتماع‌پذیری به دلیل تغییر کاربری از مسکونی به فرهنگی آب انبار به موزه آب	- افزایش اجتماع‌پذیری به دلیل تغییر کاربری از مسکونی به اداری اصالت مکان	- افزایش اجتماع‌پذیری به دلیل تغییر کاربری از مسکونی به اداری اصالت مکان	- افزایش اجتماع‌پذیری به دلیل تغییر کاربری از مسکونی به اداری اصالت مکان
اصالت مکان	- توجه به اصالت مکان به بی توجهی به اصالت مکان به	- توجه به اصالت مکان به بی توجهی به اصالت مکان به	- توجه به اصالت مکان به بی توجهی به اصالت مکان به	- توجه به اصالت مکان به بی توجهی به اصالت مکان به

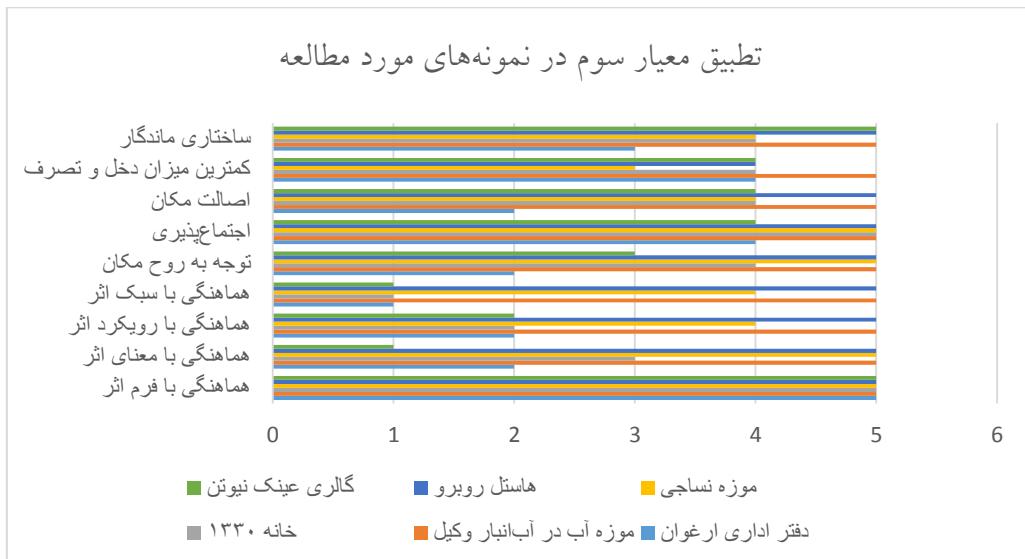
کاربری پیشین	دلیل ارتباط با کاربری پیشین	به دلیل عدم ارتباط با کاربری پیشین
کمترین میزان دخل و تصرف	- رعایت کمترین میزان دخل و تصرف با توجه به حفظ ساختار و کالبد پیشین	- رعایت کمترین میزان دخل و تصرف بهوسیله حفظ تیغه میان بنا
ساختاری ماندگار	- عدم توجه به ساختاری ماندگار - توجه به ساختاری ماندگار	- توجه به ساختاری ماندگار
ماندگار		

مطابق با جدول شماره دوازده، به زیرمعیارهای هماهنگی با فرم اثر، اجتماع‌پذیری، کمترین میزان دخل و تصرف و ساختاری ماندگار در هر سه نمونه شامل: «دفتر اداری ارغوان»، «موзе آب در آبانبار وکیل» و «خانه ۱۳۳۰» توجه شده است. در جدول شماره سیزده به تطبیق زیرمعیارهای معیار سوم (توجه به کاربری پیشین) در نمونه‌های موردنی شامل: «موзе نساجی»، «هاستل روپرو» و «گالری عینک نیوتون» پرداخته شده است.

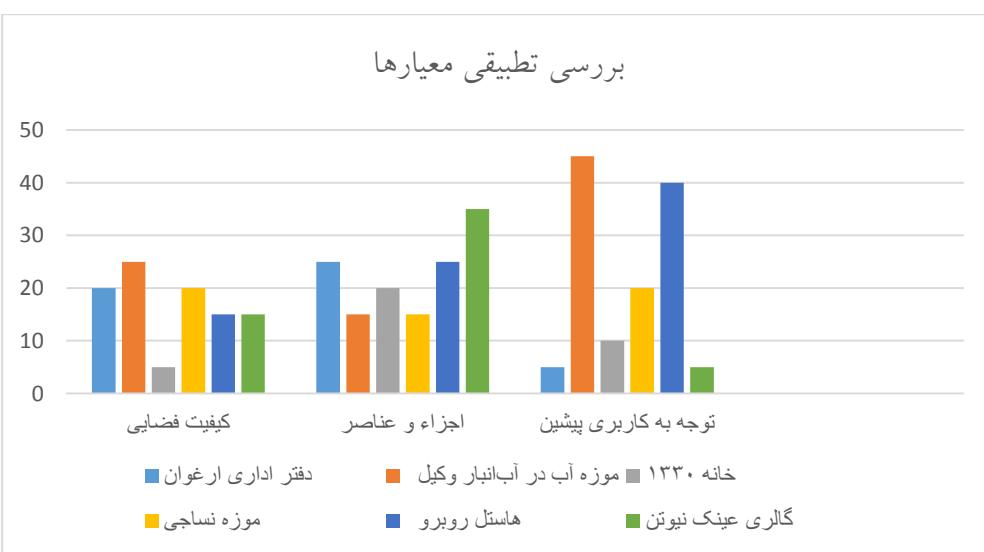
جدول ۱۳. تطبیق معیار سوم در نمونه‌های موردمطالعه (مأخذ: نگارندگان)

تطبیق اصول به دست آمده از مبانی نظری با نمونه‌های موردمطالعه				
معیار	زیرمعیار	موзе نساجی	هاستل روپرو	گالری عینک نیوتون
هماهنگی با فرم اثر	هماهنگی با ارتباط با کاربری پیشین	- توجه به فرم اثر به دلیل ارتباط با کاربری پیشین	- توجه به فرم اثر به دلیل ارتباط با کاربری پیشین	- توجه به فرم اثر به دلیل ارتباط با کاربری پیشین
توجه به کاربری پیشین	هماهنگی با بامعنای اثر	- توجه به معنای اثر به دلیل ارتباط با کاربری پیشین	- توجه به معنای اثر به دلیل ارتباط با کاربری پیشین	- توجه به معنای اثر به دلیل ارتباط با کاربری پیشین
رویکرد اثر	هماهنگی با کاربری پیشین	- هماهنگی با کاربری پیشین	- هماهنگی با کاربری پیشین	- هماهنگی با کاربری پیشین
سبک اثر	هماهنگی با سبک اثر	- توجه به سبک اثر به دلیل ارتباط با کاربری پیشین	- توجه به سبک اثر به دلیل ارتباط با کاربری پیشین	- توجه به سبک اثر به دلیل ارتباط با کاربری پیشین
تجهیز	اصالت مکان	- توجه به روح مکان به دلیل ارتباط با کاربری پیشین	- توجه به روح مکان به دلیل ارتباط با کاربری پیشین	- توجه به روح مکان به دلیل ارتباط با کاربری پیشین
تجهیز	اجتماع‌پذیری	- افزایش اجتماع‌پذیری به دلیل تغییر کاربری از اداری به تجاری	- افزایش اجتماع‌پذیری به دلیل تغییر کاربری از اداری به تجاری	- افزایش اجتماع‌پذیری به دلیل تغییر کاربری از اداری به تجاری
تجهیز	اصالت مکان	- توجه به اصالت مکان به دلیل ارتباط با کاربری پیشین	- توجه به اصالت مکان به دلیل ارتباط با کاربری پیشین	- توجه به اصالت مکان به دلیل ارتباط با کاربری پیشین
تجهیز	کمترین میزان دخل و تصرف	- عدم رعایت کمترین میزان دخل و تصرف	- رعایت کمترین میزان دخل و تصرف	- رعایت کمترین میزان دخل و تصرف
تجهیز	ساختاری ماندگار	- توجه به ساختاری ماندگار	- توجه به ساختاری ماندگار	- توجه به ساختاری ماندگار

مطابق با جدول شماره سیزده، به زیرمعیارهای هماهنگی با فرم اثر، اجتماع‌پذیری، کمترین میزان دخل و تصرف و ساختاری ماندگار در هر سه نمونه شامل: «موزه نساجی»، «هاستل روپرو» و «گالری عینک نیوتون» توجه شده است. با توجه به تطبیق معیار سوم (توجه به کاربری پیشین) در نمونه‌های مورد مطالعه فوق، بر اساس میزان توجه شدن یا عدم توجه به هرکدام از زیرمعیارها، از شماره ۱ تا ۵ که هرکدام شامل امتیاز «بسیار عالی»: ۵، عالی: ۴، خیلی خوب: ۳، خوب: ۲، نه‌چندان خوب: ۱ در نظر گرفته شده است که این امتیازها بر اساس توجه طراحان به معیارها و زیرمعیارهای موردنظر بوده است و به آن‌ها امتیاز تعلق گرفته است و در نمودار شماره شش مشخص شده است.

پس از بررسی تطبیقی سه معیار کیفیت فضایی، اجزاء و عناصر و توجه به کاربری پیشین در نمونه‌های مورد مطالعه این نتیجه حاصل شد که به معیار کیفیت فضایی در نمونه موردي «موزه آب در آبانبار وکیل» توجه بیشتری شده است و در «خانه ۱۳۳۰»، توجه کمتری به این معیار شده است. به معیار اجزاء و عناصر در «گالری عینک نیوتون» توجه بیشتری شده است و در «موزه آب در آبانبار وکیل» و «موزه نساجی» توجه کمتری به این معیار شده است؛ همچنین به معیار توجه به کاربری پیشین در «موزه آب در آبانبار وکیل» و «موزه نساجی» توجه کمتری به این معیار شده است؛ همچنین به معیار توجه به کاربری پیشین در «هاستل روپرو» توجه بیشتری شده است.

نمودار ۷. فراوانی هر یک از معیارها در تحلیل نمونه‌های مورد مطالعه (منابع: نگارندگان)

امروزه می‌توان با رعایت معیارهای بازنده‌سازی، برای تغییر کاربری سازگار بناها اقدام ورزید، چراکه این تغییر کاربری هدفمند و کارآمد است و می‌تواند معماری داخلی آن را با توجه به نیازها با کاربری جدید هماهنگ سازد. تغییر کاربری و بازنده‌سازی بناهایی که بنا به دلایل مختلف، قابلیت استفاده مجدد را ندارد، ارزش قابل توجهی را در پی دارد و این فرایند باید به گونه‌ای انجام شود که درنتیجه آن، با توجه به مطالب ارائه شده و آنچه در پژوهه‌های مذکور به نظر می‌رسد این است که در صورت تغییر کاربری اثری با رویکرد بازنده‌سازی، بتوان معیارهای بازنده‌سازی را در آن رعایت شود و درنتیجه با رعایت کمترین دخل و تصرف، باعث ایجاد ساختاری ماندگار شود و آنچه در این میان دارای اهمیت است درک صحیح زمینه و شناخت ارزش‌های بنا در جهت نمایش کیفیت‌های خاص مکان است.

با بررسی زیرمعیارها در نمونه‌های مورد مطالعه فوق به این نتیجه رسیدیم که در «دفتر ارغوان» زیرمعیارهایی که امتیاز بالاتری (بسیار عالی) به نسبت سایر زیرمعیارها کسب کرده‌اند شامل: انعطاف‌پذیری، همنشینی فعالیت‌ها، ارزش طراحی، ارزش هنری، جزئیات اجرایی، رنگ، چیدمان، مقیاس و تناسبات، یکپارچگی بصری و هماهنگی با فرم اثر است و زیرمعیارهایی که امتیاز پایین‌تری (نه‌چندان خوب) کسب کرده‌اند، شامل: تعلق آثار به زمینه فرهنگی و زمانی خاص است و سایر زیرمعیارها در دفتر ارغوان امتیازی بین عالی و خوب را کسب کرده‌اند.

در «موزه آب در آبانبار وکیل» زیرمعیارهایی که امتیاز بالاتری (بسیار عالی) به نسبت سایر زیرمعیارها کسب کرده‌اند شامل: رعایت سادگی، برگشت‌پذیری و مداخلات الحاقی، حفظ ارزش‌ها و زیبایی‌های بصری، ارزش هنری، تعلق آثار به زمینه فرهنگی و زمانی خاص، جنس و بافت مصالح، چیدمان، یکپارچگی ساختاری، هماهنگی با فرم اثر، هماهنگی با معنای اثر، هماهنگی با رویکرد اثر، هماهنگی با سبک اثر، توجه به روح مکان، اجتماع‌پذیری، اصالت مکان، کمترین میزان دخل و تصرف و ساختاری ماندگار است و زیرمعیارهایی که امتیاز پایین‌تری (نه‌چندان خوب) کسب کرده‌اند شامل انعطاف‌پذیری، همنشینی فعالیت‌ها، مبلمان، تأسیسات و مقیاس و تناسبات است و سایر زیرمعیارها در موزه آب در آبانبار وکیل امتیازی بین عالی و خوب را کسب کرده‌اند.

در «خانه ۱۳۳۰» زیرمعیارهایی که امتیاز بالاتری (بسیار عالی) به نسبت سایر زیرمعیارها کسب کرده‌اند، شامل: ارزش هنری، رنگ، چیدمان، مقیاس و تناسبات، یکپارچگی ساختاری، جنس و بافت مصالح، هماهنگی با فرم اثر و اجتماع‌پذیری است و زیرمعیارهایی که امتیاز پایین‌تری (نه‌چندان خوب) کسب کرده‌اند شامل تعلق آثار به زمینه فرهنگی و زمانی خاص و هماهنگی با سبک اثر است و سایر زیرمعیارها در خانه ۱۳۳۰ امتیازی بین عالی و خوب را کسب کرده‌اند.

در «موزه نساجی» زیرمعیارهایی که امتیاز بالاتری (بسیار عالی) به نسبت سایر زیرمعیارها کسب کرده‌اند، شامل: برگشت‌پذیری و مداخلات الحاقی، حفظ ارزش‌ها و زیبایی‌های بصری، ارزش هنری، تعلق آثار به زمینه فرهنگی و زمانی خاص، جنس و بافت مصالح، چیدمان، یکپارچگی بصری، هماهنگی با معنای اثر، توجه به روح مکان و اجتماع‌پذیری است و زیرمعیارهایی که امتیاز پایین‌تری (نه‌چندان خوب) کسب کرده است، انعطاف‌پذیری است و سایر زیرمعیارها در موزه نساجی امتیازی بین عالی و خوب را کسب کرده‌اند.

در «هاستل رویرو» زیرمعیارهایی که امتیاز بالاتری (بسیار عالی) به نسبت سایر زیرمعیارها کسب کرده‌اند، شامل: همنشینی فعالیت‌ها، ارزش هنری، تعلق آثار به زمینه فرهنگی و زمانی خاص، رنگ، چیدمان، مبلمان، مقیاس و تناسبات، یکپارچگی ساختاری، هماهنگی با فرم اثر، هماهنگی با معنای اثر، هماهنگی با سبک اثر، توجه به روح مکان، اجتماع‌پذیری، اصالت مکان و ساختاری ماندگار است و زیرمعیارهایی که امتیاز پایین‌تری (نه‌چندان خوب) کسب کرده‌اند، شامل: انعطاف‌پذیری، برگشت‌پذیر بودن طراحی و مداخلات الحاقی، ارزش طراحی، جزئیات اجرایی، جنس و بافت مصالح و یکپارچگی بصری است.

در «گالری عینک نیوتن» زیرمعیارهایی که امتیاز بالاتری (بسیار عالی) به نسبت سایر زیرمعیارها کسب کرده‌اند، شامل: رعایت سادگی، ارزش طراحی، ارزش هنری، رنگ، چیدمان، مبلمان، مقیاس و تناسبات، یکپارچگی بصری، یکپارچگی ساختاری، هماهنگی با فرم اثر

و ساختاری ماندگار است و زیرمعیارهایی که امتیاز پایین‌تری (نه‌چندان خوب) کسب کرده‌اند، شامل: تعلق آثار به زمینه فرهنگی و زمانی خاص، هماهنگی با معنای اثر و هماهنگی با سبک اثر است.

به‌طورکلی با بررسی معیارها و زیرمعیارها در نمونه‌های مورد مطالعه می‌توان نتیجه گرفت که در «دفتر ارغوان» به معیار اجزاء و عناصر که شامل زیرمعیارهای جزئیات اجرایی، رنگ، چیدمان، مقیاس و تناسبات و یکپارچگی ساختاری است توجه بیشتری شده است. در «موزه آب در آب انبار وکیل» به معیار توجه به کاربری پیشین که شامل زیرمعیارهای هماهنگی با فرم اثر، هماهنگی با معنای اثر، هماهنگی با رویکرد اثر، توجه به روح مکان، اجتماع‌پذیری، اصالت مکان، کمترین میزان دخل و تصرف و ساختاری ماندگار است توجه بیشتری شده است. در «خانه ۱۳۳۰» به معیار اجزاء و عناصر که شامل: زیرمعیارهای رنگ، چیدمان، مقیاس و تناسبات و یکپارچگی ساختاری است توجه بیشتری شده است. در «موزه نساجی» به معیار کیفیت فضایی که شامل: زیرمعیارهای برگشت‌پذیر بودن طراحی و مداخلات الحاقی، حفظ ارزش‌ها زیبایی‌های بصری، ارزش هنری و تعلق آثار به زمینه فرهنگی و زمانی خاص است توجه بیشتری شده است و همچنین به معیار توجه به کاربری پیشین که شامل: زیرمعیارهای هماهنگی با فرم اثر، هماهنگی با معنای اثر، توجه به روح مکان و اجتماع‌پذیری نیز توجه بیشتری شده است. در «هاستل روپرو» به معیار توجه به کاربری پیشین که شامل: زیرمعیارهای هماهنگی با فرم اثر، هماهنگی با معنای اثر، هماهنگی با رویکرد اثر، هماهنگی با سبک اثر، توجه به روح مکان، اجتماع‌پذیری، اصالت مکان و ساختاری ماندگار است، توجه بیشتری شده است. در «گالری نیوتون» به معیار اجزاء و عناصر که شامل: زیرمعیارهای رنگ، مبلمان، نور، مقیاس و تناسبات و یکپارچگی بصری است، توجه بیشتری شده است.

۶- تقدیر و تشکر

بدین‌وسیله از سرکار خانم دکتر دستغیب پارسا و سرکار خانم طیب‌زاده بابت راهنمایی و مشاوره‌های ارزشمندانه نهایت تشکر و قدردانی را داریم.

۷- منابع

- اجلالی‌دیز، م.، صداقتی‌دافق‌جاهی، م.، و دلشدی‌سیاهکلی، م (۱۴۰۰). عوامل مؤثر در تغییر کاربری میراث صنعتی به بناهای عمومی؛ مورد مطالعه: موزه حیات وحش هفت‌چنان و گالری موزه زمان شیراز. معماری سبز، ۷(۱)، ۵۱-۶۴.
- امین‌بیدختی، ع.، و شریفی، ن. (۱۳۹۴). تدوین راهبردهای باز زنده‌سازی بافت قدیم شهر سمنان با استفاده از تکنیک‌های SWOT و FAHP. جغرافیا و آمایش شهری-منطقه‌ای، ۱۶(۵)، ۲۴۷-۲۳۴.
- بختیاری‌دoust، ف.، و کبیر‌صابر، م (۱۳۹۷). بازخوانش معیارهای طراحی داخلی، جهت تغییر کاربری اینیه ارزشمند. معماری‌شناسی، ۱(۳)، ۲۷-۱۹.
- بروکر، گ.، و استون، س. (۱۳۹۹). بازخوانی [بازطراحی]؛ اصول بازطراحی معماری داخلی. ترجمه مسعود، ا. انتشارات کتابکده کسری. مشهد.
- بمانیان، م.، انصاری، م.، و الماسی‌فر، ن (۱۳۸۹). باززنده‌سازی «منظور فرهنگی» تخت سلیمان با تأکید بر رویکردهای بازآفرینی و حفاظت از میراث جهانی ICOMOS. ملیریت شهری، ۱(۲۶)، ۲۶-۷.
- پدرام، ب.، ناسخیان، ش.، فرشته‌نژاد، س. م.، و اکبری، د. (۱۳۹۵). احیای یک هویت؛ امکان‌سنجی باززنده‌سازی حمام تاریخی خسرو‌آغا. مرمت و معماری ایران، ۶(۱۲)، ۶۶-۵۱.
- توتونچی، ر.، و فدائی‌نژاد بهرام‌جردی، س. (۱۳۹۹). معیارهای ظرفیت‌سنجی استفاده مجدد از بناهای تاریخی به‌منظور اعطای کاربری آموزشی، مورد مطالعاتی: دانشکده مرمت. معماری و شهرسازی آرمان‌شهر، ۱۳(۳۳)، ۴۱-۵۵.

- ۸- جوهري، ف.، پور جعفر، م.، و مثنوي، م. (۱۳۹۱). تحليلي پيرامون بازنده‌سازی مراکر شهری. هفت شهر، ۳(۴۱ و ۴۲)، ۳۵-۲۳.
- ۹- حجاجي، ز. (۱۳۹۶). تغيير کاربری خانه استاد نجار به مكان اقامتي پذيرايی گردشگران. پايان‌نامه کارشناسی ارشد، معماری داخلی دانشگاه سوره تهران.
- ۱۰- حناچي، پ.، و مهدوي‌نژاد، م. (۱۳۸۹). بازآفرينسي شهرها ميراثي برای آينده. چاپ اول. انتشارات دانشگاه تهران. تهران.
- ۱۱- خضرى پور، م. (۱۳۹۵). طراحى داخلى مجتمع تجاري در کاروانسرای چهارسوق کرمان. پايان‌نامه کارشناسی ارشد معمارى داخلى پرديس بين‌المللی فارابي دانشگاه هنر.
- ۱۲- خواجه‌پور، م.، و رئوفى، ز. (۱۳۹۷). راهبردي نظرى برای بازنده‌سازی دخمه‌های زرتشتیان در ايران (نمونه موردی: دخمه زرتشتیان کرمان). باغ نظر، ۱۵(۶۱)، ۶۴-۵۳.
- ۱۳- دانشگاه هنر معمارى (۱۳۹۸). دفتر اداري ارغوان، اثر زهره مهرابي، استوديو مهرآ. بازيابي شده از ارغوان-اثر-استوديو-مهرآ <http://www.Aoapedia.ir>
- ۱۴- رضابي، ن.، البرزى، گ.، و عليلو، ل. (۱۳۹۹). ارزیابي اثرات سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی در بافت تاریخی کاشان، از دیدگاه اجتماع محلی. صفة، ۳۰(۳)، ۵۹-۷۶.
- ۱۵- شالي اميني، و.، صداقت، ف.، و آل‌علي، س. (۱۳۹۲). تأثير تغيير کاربری بر معمارى داخلى نمونه تغيير کاربری خانه طاهرى بوشهر به موزه مردم‌شناسي، سومين همایش ملي معمارى داخلى و دکوراسيون، اصفهان.
- ۱۶- صمدزاده‌يزدي، س.، انصارى، م.، و بمانيان، م. (۱۳۹۸). ارزیابي تأثير تغيير کاربری سازگار بر پايداري محيطى (نمونه موردی: میراث صنعتى ايران). نقش‌جهان - مطالعات نظرى و فناوري‌های نوین معمارى و شهرسازى ۹(۱)، ۷۷-۶۷.
- ۱۷- طهماسبى، ا.، و ناسخيان، ش. (۱۳۹۹). تبيين مفهوم احياء در بناهای تاریخی با مقایسه تطبیقی انواع مداخلات کارکردى. مطالعات باستان‌شناسي پارسه، ۴(۱۳)، ۲۲۳-۲۰۷.
- ۱۸- عالي، ح.، و زبان‌آور، ع. (۱۳۹۵). مرمت و احیای بناهای و بافت‌های تاریخی. چاپ اول. انتشارات عمارت پارس. تهران.
- ۱۹- عزيزى، م. م. (۱۳۷۹). سير تحول سياست‌های مداخله در بافت‌های کهن شهری در ايران. هنرهای زیبا، ۷، ۴۶-۳۷.
- ۲۰- عالي، ن. (۱۳۹۷). بازنده‌سازی بافت تاریخی شهر فاس با اولويت حفظ منظر بومي آن. هنر و تمدن شرق، ۶(۲۰)، ۳۶-۳۱.
- ۲۱- فتاحي، م. (۱۳۹۸). ارائه و بهره‌گيری از رویکرد معاصرسازی در طراحى داخلى کافه - رستوران «لوري» واقع در تفلیس گرجستان. نخبگان علوم و مهندسى، ۴(۹)، ۱۶۰-۱۴۵.
- ۲۲- گلشن، ي. (۱۳۹۴). بررسى تأثير تغيير کاربری بر معمارى داخلى (مطالعه موردی: تغيير کاربری عمارت قوام‌السلطنه به موزه آبگينه و سفالينه). کنفرانس بين‌المللی معمارى، شهرسازى، عمران، هنر و محيطزیست؛ افق‌های آينده، نگاه به گذشته، تهران.
- ۲۳- معمارى معاصر ايران (۱۳۹۹). گالري عينك نيوتن. بازيابي شده از <http://www.Caoi.ir/fa/projects/item/1536>
- ۲۴- معمارى معاصر اiran (۱۴۰۰). خانه ۱۳۳۰. بازيابي شده از <http://www.Caoi.ir/fa/projects/item/1648>
- ۲۵- معين، م. (۱۳۶۳). فرهنگ فارسى. انتشارات امير‌کبیر. تهران.
- ۲۶- مهرعلیزاده، س. (۱۳۸۱). بهسازى حوزه‌های فرسوده شهرى با تکيه‌بر مطالعات موردی محله کهنه‌بازار در شهر تبريز. پايان‌نامه کارشناسى ارشد، معمارى دانشگاه شهيد بهشتى تهران.
- ۲۷- موحدى، س.، و کشانى همدانى، م. (۱۳۹۶). عرضه خدمات اقامتي تجربه محور از طریق بازنده‌سازی خانه‌های تاریخی (نمونه مطالعه: محله تاریخی علی‌قلی‌آقا، اصفهان، ايران). گردشگري و توسعه، ۶(۱)، ۱۱۷-۹۹.
- 28- Bullen, P. A., & Love, P. E. (2011). Adaptive reuse of heritage building, *Structural Survey*. 29 (5), 411-421.
- 29- Cantacuzino, S. (1975). *New uses for old buildings*. London: Architectural press.
- 30- Häkkinen, T. (2007). Assessment of indicators for sustainable urban construction. *Civ Eng Environ Syst*, 24(4), 59-247.

- 31- Langston, C., & Shen, LY. (2007). Application of the adaptive reuse potential model in Hong Kong: A case study of Lui Sheng Chun. *International Journal of Strategic Property Management*, 11(4), 193-207.
- 32- Misirlisoy, D., & Guncı, K. (2016) Adaptive reuse strategies for heritage buildings: A holistic approach. *Sustain Cities Soc*, 8-91.
- 33- Throsby, D. (1997). Seven questions in the economics of cultural heritage. In *Economic perspectives on cultural heritage* (pp. 13-30). London: Palgrave Macmillan UK.
- 34- Worthing, D., & Bond, S. (2008). *Managing built heritage: The role of cultural significance*. John Wiley & Sons.

Evaluating Effective Factors in Changing the Use of Spaces with a Regeneration Approach

Barghash, Fatemeh¹, Dastgheibparsa, Maryam^{*2}, Abdosheikhi, Atena³, Tabibzadeh, Kimia Sadat⁴

1. Department of Art and Architecture, Apadana Institute of Higher Education, Shiraz, Iran.
Fatemeh.barghash@gmail.com
2. Department of Art and Architecture, Apadana Institute of Higher Education, Shiraz, Iran.
(Corresponding Author)
M.dastgheibparsa@apadana.ac.ir
3. Department of Art and Architecture, Apadana Institute of Higher Education, Shiraz, Iran.
Atena.abdosheikhi@gmail.com
4. Department of architecture, Islamic Azad University, Shiraz Branch, Shiraz, Iran.
Kimia.tabibzadeh@yahoo.com

Abstract

Today, buildings that no longer have the capability to sustain their original roles have become a significant crisis for various communities. One solution to preserving unused buildings, aiming for optimal resource utilization, sustainable development, economic viability, and cultural heritage protection, is through the change of use and reuse with a regeneration approach. The aim of this study is to identify the factors that, by creating a driving force, can lead to the regeneration of spaces through changing their usage. This study examines the methods of intervention and change of use in spaces, identifying the components of space regeneration and their intervention areas. The research method employed is qualitative approach with comparative. Basic Concepts have been gathered from the library and survey methods to access the literature review. The theoretical framework has been established through the examination of books, articles, Thesis, and databases. In the present study, the most influential criteria for changes in building use, with an emphasis on regeneration, have been gathered. Based on the conducted studies, quality criteria for space, elements and components, and consideration of previous usage have been extracted and examining the criteria in case studies including, Arghvan Administrative Office, Textile Art Gallery (Taropood), Water Museum in Vakil Reservoir, Newton Glasses Gallery, Rooberoo Hostel and 1330 House have been evaluated. The research result indicates that the Water Museum in Vakil Reservoir, followed by the Textile Art Gallery of Shiraz and the Rooberoo hostel of Tehran align more closely with the characteristics of regeneration. Paying attention to the spatial quality, components, elements and previous usage has a reciprocal relationship with the change of building use with a revitalization approach, leading to a lasting effect.

Keywords: Change of use, Regeneration, Lasting architecture, Revival.

This Journal is an open access Journal Licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License

(CC BY 4.0)